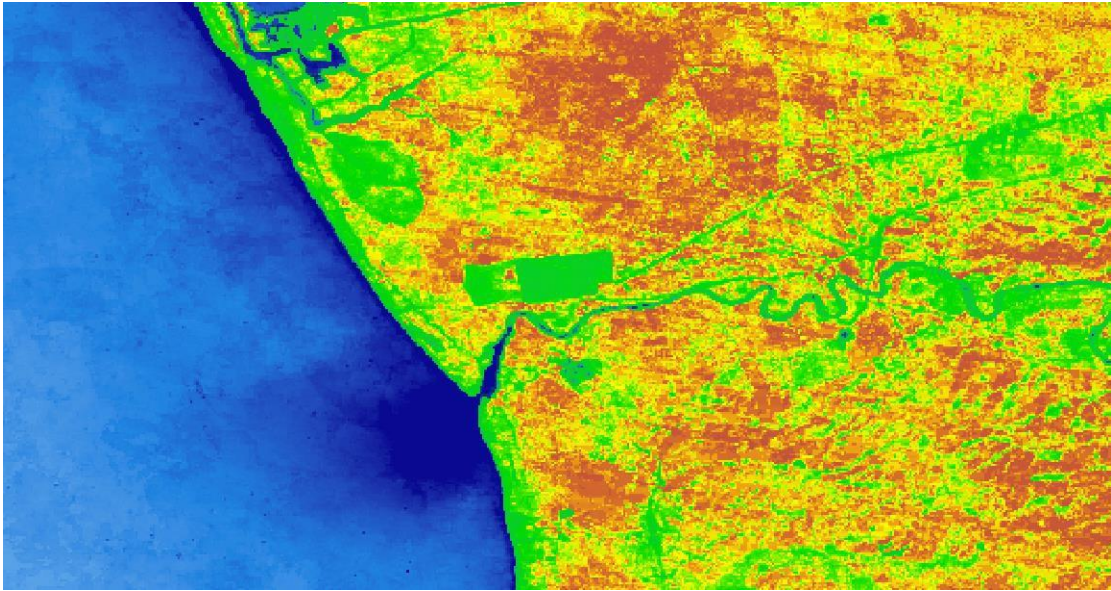

გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიში

წყალი ხმელეთზე და ქვიშა წყალში (საშუალო 1999-2017 ლანდსატ-7 და 1984-2011 ლანდსატ-5), წყარო: <http://geodatacube.unepgrid.ch>

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი

8-20-2020

სარჩევი

1. შესავალი.....	1
2. დამგეგმავი და უფლებამოსილი ორგანოები.....	2
2.1 დამგეგმავი ორგანო.....	2
2.2 უფლებამოსილი ორგანოები.....	2
3. სგშ პროცესი.....	2
3.1 ინიცირება.....	3
3.2 სკრინინგი.....	3
3.3 სკოპინგი.....	3
3.4 სგშ ანგარიში.....	5
3.5 საზოგადოების მონაწილეობა და შედეგების გათვალისწინება.....	5
3.6 უფლებამოსილი ორგანოების რეკომენდაციები.....	6
4. სტრატეგიული დოკუმენტი.....	6
4.1 გეგმარებითი დოკუმენტი.....	7
4.2 გეოგრაფიული არეალი.....	9
4.3 სხვა სტრატეგიული დოკუმენტები.....	10
5. ზემოქმედების მასშტაბი.....	12
5.1 გარემოს მდგომარეობა და მოსახლეობის ჯანმრთელობა.....	12
5.2 ზემოქმედებები გარემოსა და ჯანმრთელობაზე.....	17
5.2.1 ზოგადი გარემოსდაცვითი საკითხები.....	17
5.2.2 მოსახლეობის ჯანმრთელობის ზოგადი ასპექტები.....	19
5.3 დაცული ტერიტორიები.....	22
5.4 საერთაშორისო სტატუსის მქონე ტერიტორიები.....	23
5.5 ტრანსსასაზღვრო შეფასება.....	25
6. სგშ მეთოდოლოგია.....	26
6.1 ალტერნატივების განხილვა.....	26
6.1.1 სტრატეგიული ალტერნატივები.....	26
6.1.2 გეგმარების ალტერნატივები.....	27
6.1.3 კონკრეტული დარგების და საქმიანობების ალტერნატივები.....	29
6.2 საბაზისო კვლევები.....	31
6.3 ზემოქმედების შეფასება.....	36
6.4 საორიენტაციო ღონისძიებები.....	38
6.5 განხილვები, საჯაროობა, დროითი განრიგი და პერსონალი.....	41
7. სგშ შინაარსი.....	43
დანართი. სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია.....	45

გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიში

1. შესავალი

საქართველოში 2018 წ. 1 იანვრიდან ამოქმედდა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ (შემდგომში „კოდექსი“),¹ ხოლო 2018 წ. 1 ივლისიდან, ძალაში შევიდა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ნაწილი, რაც ითვალისწინებს განსაზღვრულ სექტორებში, მათ შორის, დაგეგმარების და სივრცითი მოწყობის სექტორში, შემუშავებული სტრატეგიული დოკუმენტების (გეგმები, პროგრამები, სტრატეგიები) სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას (სგშ).

საქართველოში 2019 წლის 3 ივნისს, ძალაში შევიდა აგრეთვე „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსის“ ძირითადი ნაწილი და კოდექსით გათვალისწინებული საქართველოს მთავრობის დადგენილებები, მათ შორის, „სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავების წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 ივნისის №260 დადგენილება და „ტერიტორიების გამოყენების და განაშენიანების რეგულირების ძირითადი დებულებების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წ. 3 ივნისის №261 დადგენილება.

აღნიშნული საკანონმდებლო მოთხოვნების შესაბამისად გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების (დეტალური) გეგმის შესამუშავებლად, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მიერ 2020 წლის 19 მაისს გაფორმებულ იქნა ხელშეკრულება ა(ა)იპ საქართველოს სივრცითი განვითარების მართვის ინსტიტუტთან. დაფინანსების წყაროა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის 2020 წლის გრანტი.² სამუშაოს შესრულების ვადაა 6 თვე ხელშეკრულების გაფორმებიდან (აღნიშნულში არ არის გათვალისწინებული ძირითადი ეტაპების შედეგების განხილვისა და მიღება-ჩაბარების პროცედურები).

ხელშეკრულების ფარგლებში გათვალისწინებულია „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის“ (გგ) მომზადება.

აღნიშნული სივრცითი გეგმა, კანონმდებლობის იმ მოთხოვნების შესაბამისად, როგორც ამას განსაზღვრავს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ (მუხლი 20, პუნქტი 4 ქვეპუნქტი „ლ“), დამტკიცებამდე საჭიროებს „სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას“ (სგშ). გეგმის სგშ-ის განხორციელება ასევე ხელშეკრულების შემადგენელი ნაწილია.

¹ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/3691981?publication=4>

² გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის შემუშავება ხორციელდება გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) პროექტის ფარგლებში, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SDC), ავსტრიის განვითარების თანამშრომლობისა (ADC) და საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მხარდაჭერით.

წინამდებარე დოკუმენტი წარმოადგენს „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის“ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სკოპინგის ანგარიშს, რაც სკოპინგის განცხადების ძირითადი შემადგენელი ნაწილია.

2. დამგეგმავი და უფლებამოსილი ორგანოები

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ განსაზღვრავს როგორც „დამგეგმავ ორგანოს“ (მუხლი 3 ქვეპუნქტი „ზ“), ისე „უფლებამოსილ ორგანოებს“ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სფეროში (მუხლი 4).

2.1 დამგეგმავი ორგანო

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-3 მუხლის „ზ“ პუნქტის მოთხოვნების შესაბამისად („ადმინისტრაციული ორგანო ან სხვა უფლებამოსილი ორგანიზაცია, რომელიც, შესაბამისი ნორმატიული აქტის თანახმად, პასუხისმგებელია სტრატეგიული დოკუმენტის მომზადებისთვის“) „დამგეგმავ ორგანოს“ წარმოადგენს *ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია*, ხოლო სტრატეგიულ დოკუმენტს სათანადო გეგმარებითი პროცედურების, მათ შორის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების გავლის შემდეგ ამტკიცებს წარმომადგენლობითი ორგანო *ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საკრებულო*.

2.2 უფლებამოსილი ორგანოები

სგშ-ის სფეროში უფლებამოსილ ორგანოებს სახელმწიფოს მხრიდან წარმოადგენენ „საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო“ (შემოკლებით „გარემოს დაცვის სამინისტრო“) და „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო“ (შემოკლებით „ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტრო“).

სგშ-ის პროცესთან მიმართებაში გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების უფლებამოსილებას, თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში, განეკუთვნება:

- სტრატეგიული დოკუმენტის სგშ-ისადმი დაქვემდებარების გადაწყვეტილება;
- სკოპინგის დოკუმენტების განხილვა და სკოპინგის დასკვნის გაცემა;
- ინფორმაციის საჯაროობის, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და გადაწყვეტილებების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;
- სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიულ დოკუმენტთან დაკავშირებით რეკომენდაციების შემუშავება-გაცემა.

3. სგშ პროცესი

სგშ-ის მიმართ მოთხოვნები ძირითადად განისაზღვრება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ III თავში „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება“.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 22-ე მუხლის შესაბამისად სგშ-ის ეტაპებია:

- ა) სგშ-ის პროცესის ინიცირება დამგეგმავი ორგანოს განცხადებით „საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის“ (ან „გარემოს დაცვის“) და „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის“ (ან „ჯანმრთელობის დაცვის“) სამინისტროების წინაშე;
- ბ) სკრინინგის პროცედურა და/ან სკოპინგის ანგარიშის წარდგენა;
- გ) სგშ-ის ანგარიშის მომზადება;
- დ) საზოგადოების მონაწილეობის ორგანიზება;
- ე) საზოგადოების მონაწილეობის შედეგების გათვალისწინება სგშ-ში;
- ვ) გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების მიერ რეკომენდაციების გამოცემა სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიულ დოკუმენტთან დაკავშირებით.

3.1 ინიცირება

როგორც ეს ზემოთ არის წარმოდგენილი, დამგეგმავ ორგანოს წარმოადგენს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერია, რომელიც, შესაბამისად, ახდენს სგშ-ის პროცესის ინიცირებას სკოპინგის განცხადებით გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების წინაშე.

3.2 სკრინინგი

სკრინინგის პროცედურით დგინდება სგშ-ის მომზადების საჭიროება და მიიღება შესაბამისი გადაწყვეტილება ორი პასუხისმგებელი (გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის) სამინისტროს მიერ. რამდენადაც დაგეგმარების და სივრცითი მოწყობის სტრატეგიული დოკუმენტები „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ შესაბამისად ექვემდებარება სგშ-ის პროცედურას (გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მუხლი 20, პუნქტი 4, ქვეპუნქტი „ლ“), გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 24-ე მუხლის მე-6 პუნქტის შესაბამისად დამგეგმავი ორგანო უფლებამოსილია გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროებს ერთდროულად წარუდგინოს სკრინინგისა და სკოპინგის განცხადებები და სკოპინგის ანგარიში.

3.3 სკოპინგი

სკოპინგის პროცესი აღწერილია გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 24-ე და 25-ე მუხლებში. კერძოდ, დამგეგმავი ორგანო, შეძლებისდაგვარად ადრეულ ეტაპზე, მაგრამ არაუგვიანეს სტრატეგიული დოკუმენტის სამუშაო ვერსიის მომზადებისა, სკოპინგის დასკვნის გაცემის მიზნით გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროებს მიმართავს სკოპინგის განცხადებით, რომელსაც თან ერთვის სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია ან სამუშაო ვერსია, ხოლო დამგეგმავი ორგანო უზრუნველყოფს სკოპინგის განცხადებისა და თანდართული დოკუმენტის თავის ვებგვერდზე განთავსებას.

სკოპინგის განცხადების მომზადება სასურველია სკოპინგის ანგარიშის სახით, რომელიც ზემოხსენებული 24-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად უნდა მოიცავდეს:

ა) ინფორმაციას დამგეგმავი ორგანოს შესახებ;

ბ) მოკლე ინფორმაციას სტრატეგიული დოკუმენტის, აგრეთვე იმ გეოგრაფიული არეალის და შესაბამისი დასახლებული პუნქტების შესახებ, სადაც დაგეგმილია სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელება;

გ) მოკლე ინფორმაციას გარემოზე (მათ შორის, დაცულ ტერიტორიებზე, აგრეთვე იმ ტერიტორიაზე ან/და ლანდშაფტზე, რომელსაც მინიჭებული აქვს ადგილობრივი ან/და საერთაშორისო მნიშვნელობის სტატუსი) და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების მასშტაბის შესახებ;

დ) ზოგად ინფორმაციას გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ;

ე) სტრატეგიული დოკუმენტით გათვალისწინებული ღონისძიებების შესაძლო ალტერნატივების ზოგად აღწერას;

ვ) ინფორმაციას გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების სახეების შესახებ, რომლებიც დაექვემდებარება შესწავლას და სგშ-ის ანგარიშში ასახვას;

ზ) სტრატეგიული დოკუმენტის სხვა სტრატეგიულ დოკუმენტებთან მიმართებას;

თ) ზოგად ინფორმაციას სგშ-ის პროცესში ჩასატარებელი საბაზისო კვლევების შესახებ;

ი) იმ ღონისძიებების საორიენტაციო ჩამონათვალს, რომლებიც დაგეგმილია სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელების შემთხვევაში შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილებისა და კომპენსირებისათვის (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

სკოპინგის ანგარიშთან ერთად, სკოპინგის განცხადებით დამგეგმავმა ორგანომ სგშ-ის რეკომენდაციების გაცემაზე პასუხისმგებელ უწყებებს (გარემოს დაცვისა და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროები) თანდართულ დოკუმენტად წარუდგენს სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფციას.

სკოპინგის განცხადება, სკოპინგის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფციასთან ერთად, წარდგენიდან 3 დღის ვადაში ექვემდებარება გამოქვეყნებას დამგეგმავი ორგანოს და უფლებამოსილი ორგანოების ვებგვერდებზე და საზოგადოების მხრიდან წინადადებების და შენიშვნების წარმოდგენას 15 დღის განმავლობაში.

სკოპინგის განცხადების წარდგენის თარიღიდან არაუადრეს 20 და არაუგვიანეს 25 დღისა ორივე უფლებამოსილი სამინისტრო ინდივიდუალურად გასცემენ სკოპინგის დასკვნებს.

სკოპინგის დასკვნით განისაზღვრება აგრეთვე სგშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი. დასკვნა დამგეგმავ ორგანოს მიეწოდება 3 დღის ვადაში. სკოპინგის დასკვნები ძალაშია 5 წლის განმავლობაში.

საკუთრივ განაშენიანების გეგმის კონცეფციის პროექტი, სკოპინგის ანგარიშთან ერთად, უპრიანია დამტკიცდეს **სკოპინგის დასკვნის** გაცემის შემდგომ, რათა სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნები სრულად იქნას ინტეგრირებული დამგეგმავი ორგანოს მიერ შემუშავებულ და წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ დამტკიცებული კონცეფციით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან.

სკოპინგის განცხადების/ანგარიშის მიმართ გაცემული სკოპინგის დასკვნის საფუძველზე მომზადებული **სგშ-ის ანგარიშის** შინაარსი, მისი საჯარო განხილვა და საბოლოო რეკომენდაციები გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 26-ე და 27-ე მუხლებითაა განსაზღვრული, ხოლო 28-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, სტრატეგიული დოკუმენტი შეიძლება მიღებულ/დამტკიცებულ იქნეს მხოლოდ გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების მიერ სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებით **რეკომენდაციების** გაცემის შემდეგ.

3.4 სგშ ანგარიში

სგშ-ის ანგარიშის შემადგენლობის მიმართ მოთხოვნებზე „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 26-ე მუხლშია საუბარი, ხოლო დაწვრილებით აღნიშნული საკითხი შემდეგ თავებშია წარმოდგენილი, განსახილველ სტრატეგიულ დოკუმენტთან მიმართებაში. ამ მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „სგშ-ის ანგარიშის დეტალიზაციის ხარისხი უნდა შეესაბამებოდეს სტრატეგიული დოკუმენტის დეტალიზაციის ხარისხსა და შინაარსს“.

3.5 საზოგადოების მონაწილეობა და შედეგების გათვალისწინება

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 27-ე მუხლის მოთხოვნების თანახმად, სგშ-ის ანგარიშის პროექტის განსახილველად წარდგენიდან 3 დღის ვადაში უფლებამოსილი ორგანოები (გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროები) და დამგეგმავი ორგანო თავიანთ ვებგვერდებზე განათავსებენ განსახილველად წარდგენილ დოკუმენტაციას, რომელიც უნდა შეიცავდეს ასევე ინფორმაციას საჯარო განხილვის ჩატარების სავარაუდო დროის, ადგილისა და წესის შესახებ.

საჯარო განხილვის შესახებ განცხადების გამოქვეყნებას (ჩატარებამდე არაუგვიანეს 30 დღისა) და საჯარო განხილვის ორგანიზებას დამგეგმავი ორგანო უზრუნველყოფს. დამგეგმავი ორგანო შეხვედრის ჩატარებიდან 5 დღის ვადაში უზრუნველყოფს ასევე საჯარო შეხვედრის ოქმის მომზადებას და წარდგენას უფლებამოსილი ორგანოებისადმი.

სგშ-ის დოკუმენტაციის გამოქვეყნებიდან 40 დღის ვადაში საზოგადოებას უფლება აქვს უფლებამოსილ ორგანოებს წარუდგინოს მოსაზრებები და შენიშვნები სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებით, რასაც, შესაბამისი საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, უფლებამოსილი ორგანოები მხედველობაში იღებენ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

3.6 უფლებამოსილი ორგანოების რეკომენდაციები

სგშ-ის დოკუმენტაციის რეგისტრაციიდან არაუადრეს 51-ე დღისა და არაუგვიანეს 55-ე დღისა უფლებამოსილი ორგანოები თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში გასცემენ შესაბამის რეკომენდაციებს სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებით და 3 დღის ვადაში უგზავნიან დამგეგმავ ორგანოს, ხოლო 5 დღის ვადაში განათავსებენ საკუთარ ვებგვერდებზე.

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 28-ე მუხლის მოთხოვნის თანახმად, სტრატეგიული დოკუმენტი შეიძლება მიღებულ/დამტკიცებულ იქნეს მხოლოდ უფლებამოსილი ორგანოების მიერ სგშ-ის ანგარიშთან და სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტთან დაკავშირებით რეკომენდაციების გაცემის შემდეგ. ამასთან, შესაბამისი საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, დამგეგმავი ორგანო ვალდებულია გაითვალისწინოს რეკომენდაციები სტრატეგიული დოკუმენტის საბოლოოდ დამუშავების და მიღების/დამტკიცების დროს. მიღებულ გადაწყვეტილებას სათანადო დასაბუთებებით თან უნდა დაერთოს ინფორმაცია საზოგადოების მოსაზრებების და უფლებამოსილი ორგანოების რეკომენდაციების განხილვის თაობაზე.

4. სტრატეგიული დოკუმენტი

საქართველოში სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმვა ხორციელდება „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსის“ (შემდგომში „დაგეგმარების კოდექსი“) შესაბამისად, რომლის ძირითადი ნაწილი ძალაში შევიდა 2019 წლის 3 ივნისიდან. ასევე ამოქმედდა კოდექსით გათვალისწინებული საქართველოს მთავრობის 2 დადგენილება.

სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი დაგეგმვის ამოცანაა საქართველოს მთელი ტერიტორიის და მისი ნაწილების, დასახლებების მოწესრიგება, განვითარება და სათანადოდ უზრუნველყოფა, განსხვავებული დარგობრივი ინტერესების შეჯერება და დაგეგმვის სხვადასხვა დონეს შორის შესაძლო წინააღმდეგობების დაძლევა, ადამიანის საარსებო გარემოს ჰარმონიული განვითარებისათვის პირობების შექმნა.³

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ნაწილი ითვალისწინებს განსაზღვრულ სექტორებში, მათ შორის, დაგეგმარების და სივრცითი მოწყობის სექტორში, შემუშავებული სტრატეგიული დოკუმენტების (გეგმები, პროგრამები, სტრატეგიები) სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას.

„საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსის“ მე-3 მუხლის 3¹⁶ განმარტების თანახმად მე-5 მუხლის 1-ლი ნაწილის მე-5 მუხლის 1-ლი ნაწილით განსაზღვრული გეგმები, მათ შორის განაშენიანების გეგმები

³ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4276845?publication=7>, 2018 წლის 20 ივლისის „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი“, მუხლი 4, პუნქტი 1.

ექვემდებარებიან სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას. შესაბამისად, თანდართული გგ-ის კონცეფციის პროექტის საფუძველზე შესამუშავებელი „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმა“ სტრატეგიული დოკუმენტია და იგი დამტკიცებამდე საჭიროებს „სტრატეგიულ გარემოსდაცვით შეფასებას“.

წინამდებარე ქვეთავში წარმოდგენილია შესამუშავებელი სტრატეგიული დოკუმენტი და მისი ზემოქმედების გეოგრაფიული არეალი, როგორც ამას ითვალისწინებს კოდექსი.

4.1 გეგმარებითი დოკუმენტი

განსახილველი გეგმარებითი დოკუმენტია „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმა“ (გგ).

დაგეგმარებას უშუალოდ ექვემდებარება ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლი, თუმცადა უზრუნველყოფილი უნდა იქნას იერარქიული თავსებადობა სხვა გეგმარებით დოკუმენტებთან.⁴

დაგეგმარების და განაშენიანების გეგმების განხილვა და დამტკიცება ხორციელდება ურთიერთდამოკიდებულ, მაგრამ ადმინისტრაციული წარმოების თვალსაზრისით დამოუკიდებელ ორ სტადიად:⁵

I სტადია – გეგმის კონცეფციის განხილვა და დამტკიცება.

II სტადია – გეგმის განხილვა და დამტკიცება.

ამდენად, დაგეგმარების I სტადიაზე განაშენიანების გეგმის კონცეფციის მიმართ დამტკიცებამდე უნდა დამუშავდეს სკოპინგის ანგარიში, გაიცეს და გათვალისწინებულ იქნას სგშ სკოპინგის დასკვნა, ხოლო დაგეგმარების II სტადიაზე განაშენიანების გეგმის მიმართ დამტკიცებამდე უნდა დამუშავდეს სგშ ანგარიში, გაიცეს და გათვალისწინებულ იქნას სგშ რეკომენდაციები.

„გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლი განაშენიანების გეგმის“ შემუშავების დეტალები განისაზღვრება ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ მომზადებული ტექნიკური დავალებით, რომლის თანახმადაც გგ-ის ამოცანებია:

- კერძო და საჯარო ინტერესების, მათ შორის დარგთაშორისი კონფლიქტების, დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებების მაქსიმალური დაახლოება და ურთიერთშეთანხმება განაშენიანების მართვის საკითხებში;
- დარგობრივი გეგმების (ან მათ არარსებობის შემთხვევაში — დარგობრივი ასპექტების) გათვალისწინებით, ოპტიმალური საკურორტო-სარეკრეაციო გარემოსთვის საჭირო უფლებრივი პირობების შექმნა;

⁴ 2018 წლის 20 ივლისის „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი“ (დაგეგმარების კოდექსი), მუხლი 5, პუნქტი 2.

⁵ დაგეგმარების კოდექსის მუხლი 19, პუნქტი 1.

- დარგობრივი ასპექტების ცალკე გეგმების სახით გამოყოფა და მითითებების/რეკომენდაციების ფორმირება:
  - o კურორტ გრიგოლეთის *სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტზე*;
  - o საერთო სარგებლობის ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფაზე,⁶ მათ შორის სატრანზიტო და სხვა სახის სატრანსპორტო ნაკადებით გამოწვეული უარყოფითი ზემოქმედების შემცირებაზე;
  - o ლანდშაფტის დაცვასა და განვითარებაზე;
  - o ნარჩენების მართვაზე.
- განაშენიანებისთვის შეზღუდული ტერიტორიული რესურსების ფონზე, მზარდი სამშენებლო საქმიანობების გეგმაზომიერი განვითარების გათვალისწინება;
- კურორტის განვითარების სიმჭიდროვეების (*მიმდინარე და შესაძლო ზღვრული მაჩვენებლები*) და შესაბამისი საბალანსო მაჩვენებლების განსაზღვრა, *გეგმების შემუშავების წესის შესაბამისად*;
- საერთო სარგებლობის სივრცეების მოწყობის უფლებრივი წინაპირობების ფორმირება:
  - o საქმიანი ცენტრისთვის, მათ შორის კურორტის ადმინისტრაციული ფუნქციების განხორციელებისათვის;
  - o გამწვანებული ტერიტორიებისთვის;
  - o სოციალური ინფრასტრუქტურისთვის;
  - o სატრანსპორტო და ტექნიკური ინფრასტრუქტურისთვის;
- განვითარების ხედვისა და სტრატეგიის შესაბამისი *განაშენიანების მართვის რეგლამენტის* დადგენა კოდექსის და *განაშენიანების ძირითადი დებულებების* მოთხოვნათა დაცვითა და დაგეგმვის საჭიროების შესაბამისად, მათ შორის:
  - o დარგობრივი ასპექტებისთვის, მითითებები/რეკომენდაციები;
  - o ავტოსადგომების რეგულირებასთან დაკავშირებული გამონაკლისები ან /და დამატებითი პირობები;
  - o საერთო სარგებლობის სივრცეების გამწვანების ვალდებულება;
  - o არსებული განაშენიანების *ესთეტიკური წყობის* გაუმჯობესებისთვის, ესთეტიკური პარამეტრები.

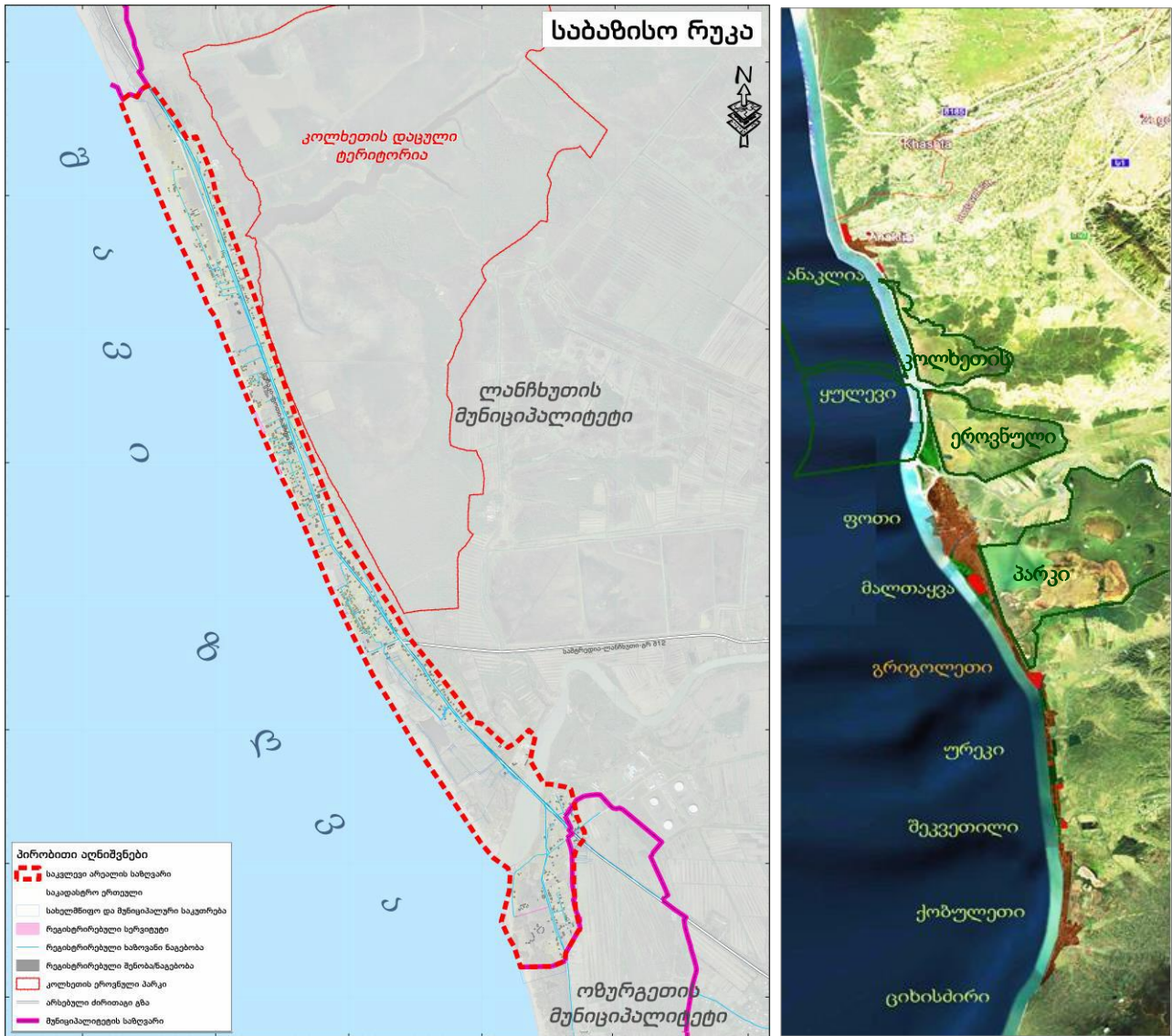
ამასთან სგმ სკოპინგის ანგარიშს თან ერთვის გეგმარებითი ჯგუფის მიერ შემუშავებული განაშენიანების გეგმის კონცეფცია, რომლითაც შემოთავაზებული ინიციატივები მოიცავს გრიგოლეთის მასშტაბურ სასპორტო-სარეკრეაციო კლასტერს სუფსის შესართავთან, კერძოდ იპოდრომს; გოლფ-კლუბს ჩოგბურთის კორტებით; საზღვაო პორტს/მარინას სუფსის მარჯვენა შესართავთან; სასტუმრო-კომპლექსს „სუფსის კონცხი“; ჰიდროპარკს; პარკინგებს; „მწვანე“ გზების ქსელს და ხელოვნური არხების ჰიდროქსელს; საქვეითო ხიდს სანაპიროზე; ქარის ენერჯის დანადგარებს ზღვაში; ტრეილერების კემპინგს

⁶ დაგეგმარების კოდექსის 53-ე მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად.

ყვავილნარში; სატრანსპორტო გვირაბს (ს-2) და უკვე მშენებარე ავტომაგისტრალს (ს-1), იხ. ნახაზი 6 ალტერნატივების განხილვის ნაწილში.

4.2 გეოგრაფიული არეალი

საწყისი გეგმარებითი არეალი ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის დავალების შესაბამისად განახლებულია პირველად საბაზისო რუკაზე (იხ. ნახაზი 1), თუმცა, მოსამზადებელი კვლევის პროცესში გეგმარებითი ერთეულის საზღვრები ექვემდებარება დაზუსტებას.

ნახაზი 1. გეგმარებითი ერთეულისა და საკვლევი ტერიტორიის (სახმელეთო ნაწილი) მდებარეობა სანაპიროზე „კონცეფციის“ განაშენიანების და ბუნებრივი არეალების აგლომერაციულ კონტექსტში.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სუფსის ადმინისტრაციულ ერთეულის სოფელი გრიგოლეთი კოლხეთის დაბლობზე მდებარეობს, შავი ზღვის სანაპიროზე. გრიგოლეთს სანაპირო ზოლი გადაჭიმულია მალთაყვიდან (ქ. ფოთი) მდ. სუფსის შესართავამდე. ღრმადელის ადმინისტრაციული ერთეულის სოფელ წყალწმინდის ყვავილნარის უბანი სუფსის შესართავის მარცხენა ნაპირზე მდებარეობს ზღვის სანაპიროზე და ვრცელდება მუნიციპალიტეტის სამხრეთ საზღვრამდე. გრიგოლეთი და წყალწმინდა შეადგენენ იმ გეგმარებით არეალს, რომელიც ექვემდებარება დაგეგმვას და რომლისთვისაც მუშავდება

განაშენიანების გეგმა. ამასთან, როგორც უკვე აღინიშნა, განაშენიანების გეგმის შემუშავების პროცესში უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს იერარქიული თავსებადობა, მათ შორის სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების კონტექსტში.

სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფციის პროექტის შინაარსიდან გამომდინარე (იხ. დანართი) და სკოპინგის ეტაპის ანალიზის საფუძველზე, ზემოქმედებები შესაძლოა ვრცელდებოდეს გეგმარებითი არეალების საზღვრებს გარეთაც. კერძოდ, სავარაუდოა, ადგილი ჰქონდეს ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას შავი ზღვის აუზის გარემოზე, თუმცა აღნიშნული ზემოქმედების შეფასება ჯერ არ ექვემდებარება განხილვას (იხ. პუნქტი 5.4.). გეგმარებით არეალზე ძლიერ ზემოქმედებს პროცესები წყალშემკრებ და ზღვის აუზებში.

სკოპინგის ეტაპისთვის განვიხილავთ, რომ სგშ-ს დაქვემდებარებული არეალი ემთხვევა გეგმარებითს, თუმცაღა, „კონცეფცია“ (ნახაზი 1) არ იზღუდება გეგმარებითი ერთეულის საზღვრებით და ფუნქციურ-გეგმარებითი საჭიროების შემთხვევებში სცილდება მას. ამდენად, განაშენიანების გეგმის გარემოზე ზემოქმედების გეოგრაფიული არეალი შესაძლოა მეტად გაფართოვდეს სგშ-ის ანგარიშის მომზადების ეტაპზე, სტრატეგიული დოკუმენტის შინაარსის, გეგმარებითი ერთეულის და საკვლევი არეალის საზღვრების დაკონკრეტებასთან ერთად და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ანალიზის შედეგებიდან გამომდინარე. განისაზღვრება, ასევე, ის არეალები, რომლებშიც მიმდინარე პროცესები და დაბინძურება შესაძლოა ზემოქმედებას ახდენდნენ გეგმარებით არეალზე.

4.3 სხვა სტრატეგიული დოკუმენტები

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად, როგორც სკრინინგის, ისე სკოპინგის და განსაკუთრებით სგშ-ის ეტაპებისთვის სპეციფიკური განხილვის საგანი უნდა გახდეს შესამუშავებელი სტრატეგიული დოკუმენტის მიმართება სხვა სტრატეგიულ დოკუმენტებთან. სკოპინგის ეტაპისთვის იდენტიფიცირებულ იქნა რიგი სტრატეგიული დოკუმენტებისა, რომელთა შინაარსი (სხვა სათანადო დოკუმენტებთან ერთად, დამატებით იდენტიფიცირების შემთხვევაში) მეტი დეტალურობით იქნება გაშლილი და განხილული სგშ-ის ანგარიშის მომზადების ეტაპზე. ეს დოკუმენტებია:

„საქართველოს ტურიზმის სტრატეგია 2025“, საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, 2015.⁷

„გურიის რეგიონის განვითარების სტრატეგია 2015-2021 წლებისთვის“.⁸

„კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის ალკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა“.⁹

„ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა“.¹⁰

„კურორტ გრიგოლეთის სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტი“ (2019, სამუშაო ვერსია)

⁷ იხ. <https://gnta.ge/wp-content/uploads/2015/01/საქართველოს-ტურიზმის-სტრატეგია.pdf>.

⁸ <http://guria.gov.ge/res/docs/2014072514140650315.pdf>.

⁹ იხ. <https://matsne.gov.ge/document/view/4726658?publication=0>, დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 5 დეკემბრის 601 დადგენილებით.

¹⁰ იხ. http://hodaara.ge/index.php?option=com_content&view=article&id=415%3A+როდის-იქნება-მზად-ლანჩხუთში-ნარჩენების-მართვის-5-წლიანი-გეგმა&catid=91%3A2015-07-30-11-34-14&Itemid=504.

“ურეკი-შეკვეთილის სარეკრეაციო ტერიტორიის ქალაქთმშენებლობითი გეგმები”.¹¹

„ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული მალთაყვის უბნის გამოყენებისა და განაშენიანების რეგულირების წესებისა და განაშენიანების რეგულირების გეგმა“.¹²

„სანაპირო სოფელ გრიგოლეთის 2019-2023 წლების მდგრადი განვითარების ინტეგრირებული გეგმა“, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2019.09.27 განკარგულება 51.

„სანაპიროს მდგრადი განვითარების ინტეგრირებული გეგმა წყალწმინდის თემისათვის“.¹³

„საქართველოს სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის სტრატეგია“, სამუშაო ვერსია.¹⁴

„სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის შესახებ“, კანონპროექტის სამუშაო ვერსია.¹⁵

აუცილებელია, ასევე, კოორდინირება საერთაშორისო გეგმებთან და პროექტებთან შავი ზღვის გარემოს დაცვასთან¹⁶ და შავი ზღვის ლურჯ ეკონომიკასთან¹⁷ მიმართებაში, მაგ.:

„შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის კონვენცია“ და პროტოკოლები (ბუქარესტი, 1992).¹⁸

„შავი ზღვის სანაპირო ზონის ინტეგრირებული მართვის გაიდლაინი“ (დამტკიცებული შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის კომისიის მიერ, 2016).¹⁹

„სანაპიროს ინდიკატორები“, ევროკავშირის პროექტები DEDUCE²⁰ და PEGASO²¹.

„კლიმატის დათბობა 1.5°C-ით, რეზიუმე გადაწყვეტილების მიმდებარეების“ IPCC, 2018.²²

სტრატეგიული კოორდინირებაა საჭირო სხვა დარგობრივ/გეგმარებით ინიციატივებთან:

- ნაპირდაცვის სხვადასხვა გეგმები/პროექტები.
- ტურიზმის განვითარების სხვადასხვა გეგმები/პროექტები.
- განვითარების სხვადასხვა გეგმები/პროექტები სანაპირო ზონაში.
- განვითარების სხვადასხვა გეგმები/პროექტები წყალშემკრებ და ზღვის აუზებში.
- სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის განვითარების სხვადასხვა გეგმები/პროექტები.
- პორტების, მ.შ. ნავთობის საზღვაო ტრანსპორტირების სხვადასხვა გეგმები/პროექტები.
- ელექტროგადამცემი და სხვა ხაზობრივი ინფრასტრუქტურის გეგმები/პროექტები.
- წყალკანალიზაციის და გამწმენდი ინფრასტრუქტურა, მათი საკმარისობა და ტევადობა.
- მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვა გეგმა, მისი საკმარისობა და ტევადობა.
- სხვა ინფრასტრუქტურული და განვითარების გეგმები/პროექტები.

¹¹ იხ. <https://matsne.gov.ge/document/view/4721123?publication=0>, დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 2 დეკემბრის 590 დადგენილებით.

¹² იხ. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4808736?publication=0>, დამტკიცებულია ქ. ფოთის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2020 წლის 27 თებერვლის 4/4 დადგენილებით.

¹³ https://sites.google.com/site/iczmgeo/Home/20090505_Tskaltsminda_SD_Plan_GEO.pdf.

¹⁴ https://sites.google.com/site/iczmgeo/Home/20100322_Draft_ICZM_Strategy_GEORGIA_GEO.pdf

¹⁵ <https://sites.google.com/site/iczmgeo/Home/20050412-g-draft-ICZM-Law-GEORGIA.pdf>

¹⁶ <http://www.blacksea-commission.org>

¹⁷ <https://blackseablueeconomy.eu/library/key-documents>

¹⁸ <http://www.des.gov.ge/Ge/Files/ViewFile/1094>.

¹⁹ http://www.blacksea-commission.org/Downloads/Black_Sea_ICZM_Guideline/Black_Sea_ICZM_Guideline.pdf

²⁰ <http://www.vliz.be/projects/deduce/results.html>

²¹ http://www.vliz.be/wiki/PEGASO_indicator_core_set

²² https://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_spm_final.pdf, Global warming of 1.5°C, Summary for Policymakers, IPCC, 2018.

სგშ-ში დეტალური განხილვის საგანი იქნება ნაპირდაცვის, კერძოდ, გრიგოლეთში ზღვის სანაპირო ზოლის 1 კმ მონაკვეთზე ნაპირსამაგრი სამუშაოები/პროექტები, 2015 წ.²³ და 2019 წ. (1, 2)²⁴, ბიპის საზღვაო ბაზის, 2000 წ. და შემდეგ, შსს საზღვაო ოპერაციების ცენტრის ნაპირდაცვის პროექტი, 2019 წ. (3)²⁵ და ასევე გრიგოლეთის შემოვლითი გზის (გზშ-ის ადმინისტრაციული წარმოება ამჟამად შეწყვეტილია)²⁶ დაგეგმილი და განხორციელებული პროექტების გარემოზე და სოციალური ზემოქმედების ანალიზი.

5. ზემოქმედების მასშტაბი

წინამდებარე თავში მოყვანილია მოკლე ინფორმაცია გეგმარებით არეალის გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ და დახასიათებულია ზოგადი გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის საკითხები. ძირითადი საკითხების შეჯამების შემდეგ, ცალკე განცხადებების სახითაა მოყვანილი აგრეთვე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით მოთხოვნილი კონკრეტული საკითხების მოკლე შეფასება (დაცული ტერიტორიები, საერთაშორისო სტატუსის მქონე ტერიტორიები, ტრანსსასაზღვრო შეფასების საჭიროება).

5.1 გარემოს მდგომარეობა და მოსახლეობის ჯანმრთელობა

ქვემოთ სკოპინგის მიზნებისთვის საკმარისი დეტალურობით წარმოდგენილია გეგმარებითი არეალის გარემოს და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მდგომარეობა რეზიუმირებული სახით, სადაც დახასიათებულია ზოგადი გარემოსდაცვითი პირობები, როგორებიცაა ბუნებრივი მახასიათებლები ჰიდროგრაფია, კლიმატი, მეტეოროლოგია, ასევე ზოგადადაა განხილული გეგმარებითი არეალის ეკოლოგიური მდგომარეობის საკითხები, როგორებიცაა ხმაური, ჰაერის ხარისხი, საკანალიზაციო და მუნიციპალური ნარჩენები, დაბინძურება, გეოსაფრთხეობა. მოკლედ განხილულია ასევე სოციალური და ჯანდაცვის საკითხები. მონაცემები შეჯამებული სახით ძირითადად ეყრდნობა „კურორტ გრიგოლეთის სანიტარიული დაცვის ზონების პროექტს“ („საქკურმინწყლები“, 2019).

გრიგოლეთს სანაპირო ზოლს აღმოსავლეთიდან ვაკე და დაბალმთიანი ტერიტორია, ჩრდილოეთიდან მდ. ფიჩორი და პალიასტომის ტბა, სამხრეთიდან – მდ. სუფსა (რომლის სამხრეთ შესართავთან მდებარეობს ყვავილნარი), ხოლო დასავლეთიდან – შავი ზღვა.

საკვლევი არეალის მდინარეები სუფსა, ფიჩორი, ჩოლოქი, კაპარჭინა შავი ზღვის აუზს მიეკუთვნებიან. ისინი იკვებებიან თოვლის ლანქერებით, ატმოსფერული ნალექებით, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლებით. მდინარეები მდიდარია თევზის რესურსებით (კალმახი, წვერა, ორაგული, ღორჯო).

²³ იხ. <https://tenders.procurement.gov.ge/public/library/files.php?mode=app&file=1106910&code=1426885148>.

²⁴ იხ. 1) <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/16976> და 2) <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/17018>.

²⁵ იხ. 3) <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/17007>.

²⁶ იხ. გზშ <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/17232> და <https://mepa.gov.ge/Ge/PublicInformation/19393>.

მიმდებარე დაბლობები დაკავებულია სასოფლო-სამეურნეო კულტურებით (სიმინდი, სოიო, ბარდა და სხვა), გორაკები კი ციტრუსის ბაღებით, ჩაის პლანტაციებით, ბამბუკით, ევკალიპტით და სხვა სუბტროპიკული მცენარეებით.

მოსახლეობა დაკავებულია ძირითადად სოფლის მეურნეობაში, საკურორტო მომსახურებაში და საჯარო სამსახურში.

მუნიციპალიტეტის ფარგლებში ტყე წარმოდგენილია წაბლით, რცხილით, წიფელით, თხმელით. ქვეტყის სახით გვხვდება მოცვი, შქერი, წყავი.

ზღვის დონიდან 600 მ სიმაღლეზე არის ფოთლოვანი ტყე (მურყანი, რცხილა, წიფელი).

ჭაობიან ტყეებში გვხვდება შველი, წავი და ნუტრია. ჩრდილო-აღმოსავლეთ მდებარე სერის ტყიან კალთებზე გვხვდება ტურა, მგელი, მაჩვი, ციყვი, თხუნელა, ზღარბი, კურდღელი და სინდიოფალა.

ფრინველებიდან გვხვდება ძერა, ყვავი, ორბი, შაშვი, ჩხართვი, გარეული იხვი, ჭაობის ქათამი, ნიბლია, კოდალა, თავშავა, გულწითელა, ქორი, ღაჟო, იადონი, მწყერი, ოფოვი, გვრიტი, მწიფობელა.

განსაკუთრებული ეკოლოგიური რესურსია ყვავილნარსა და გრიგოლეთში ბუნებრივი სახით შემორჩენილი მტკნარწყლიანი ტბორები, რომელთა კონსერვაციას ეკოტურიზმისა და ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის უდიდესი პოტენციალი გააჩნია კოლხეთის.

გრიგოლეთის ბუნებრივი სამკურნალო ფაქტორებია ზღვისპირა ნოტიო სუბტროპიკული ჰავა, ზღვის წყალი და პლაჟის მაგნიტური ქვიშა.

გრიგოლეთის და ყვავილნარის ტერიტორია დაფარულია მრავალწლოვანი ფიჭვნარით, ზღვის სანაპირო ზოლი წარმოადგენს სამკურნალო თვისებების მქონე მაგნიტური ქვიშის პლაჟს, რომელიც გამოირჩევა სასარგებლო თვისებებით ძვლების და სახსრების გასაკაჟებლად ბავშვებისთვის და მოზრდილებისთვის, გააჩნია პროფილაქტიკური, პულმონოლოგიური და ნევროლოგიური პროფილი.

სამკურნალო ჩვენებებია ფილტვების ქრონიკული დაავადებებისა და ნერვული სისტემის ფუნქციურ მოშლილობათა, ასევე ძვალ-სახსართა, გულ-სისხლძარღვთა, სასუნთქი და ენდოკრინული სისტემების დაავადებების მკურნალობა.

ზღვის სიღრმე მცირეა, ნაპირიდან 30 მ მანძილზე არ აღემატება 0,8-1,2 მ. საბანაო სეზონი იწყება ივნისში და გრძელდება სექტემბრამდე. წყლის ტემპერატურა მერყეობს 21-27°C ფარგლებში. ზაფხულში 70% შემთხვევაში ტალღის სიმაღლე არ აღემატება 1 მეტრს, ხოლო 75% შემთხვევაში არ აღემატება 2 მეტრს. 3 მეტრზე მაღალი ტალღები იშვიათია.

გრიგოლეთსა და ყვავილნარში ჰავა სუბტროპიკულია, თბილი უთოვლო ზამთრითა და ცხელი ზაფხულით. არეალი ხასიათდება მზის ნათების საკმაოდ დიდი ხანგრძლივობით და წლის განმავლობაში აღემატება 2100 საათს. მზის ნათების უდიდესი ხანგრძლივობა ზაფხულის თვეებშია და შეადგენს 244-259 სთ-ს, ხოლო ზამთრის თვეებში 103-108 სთ-ს.

კლიმატის ფორმირებაზე დიდ გავლენას ახდენს შავი ზღვა, რომელიც საკურორტო ზონას დასავლეთიდან აკრავს. ზღვის აკვატორიაზე მთელი წლის განმავლობაში ჰაერის

და წყლის ტემპერატურები მნიშვნელოვნად არ განსხვავდებიან და მათი საშუალო თვიური მნიშვნელობები 8°-დან 25°-ფარგლებში იცვლება.

ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურა საკმაოდ მაღალია და 14°-ს აღემატება. ზამთარი ძალზე რბილია, იანვრის საშუალო თვიური ტემპერატურა 6°-ს ვერ აღწევს, ხოლო ზაფხული მეტად თბილია, აგვისტოს საშუალო ტემპერატურა 23.°-23.3°-ია.

ნალექების წლიური ჯამი შეადგენს 1900-2000 მმ-ს, მაქსიმუმით სექტემბერში – 250-290 მმ და მინიმუმით მაისში – 60-80 მმ.

ჰაერის შეფარდებითი სინოტივის საშუალო წლიური მნიშვნელობა 78-79%-ს შეადგენს.

მუსონური, ბრიზული და მთა-ბარის ცირკულაციები განაპირობებენ მთელი წლის განმავლობაში ქარის დიდ სიჩქარეებს. საშუალო წლიური სიჩქარე საკმაოდ მაღალია და 3 მ/წმ-ს აღემატება. გრიგოლეთის სანაპირო ზოლში ბრიზები თითქმის მთელი წლის განმავლობაში აღინიშნება. იმ ადგილებში, რომლებიც ზღვის ბრიზების გავლენის ქვეშაა მოქცეული თითქმის არ ვრცელდება დახუთულობის შეგრძნება.

ზაფხულში ყალიბდება ცხელი და ძალიან ნოტიო ამინდები, მათი განმეორადობა ივლის-აგვისტოში 40%-ს აღემატება, რაც საშიშვლად შეიძლება იყოს ჯანმრთელობისთვის. ცხელი და ნოტიო ამინდის უარყოფით ზემოქმედების პირობებს არბილებს ბრიზები.

ზღვის სანაპირო ზოლში ბრიზები თავისუფლად რომ გავრცელდეს, სანაპირო ზოლის სივრცე ზღვის ნაპირიდან ხმელეთისაკენ სიგანით 100-150 მ მაინც უნდა იყოს გამჭოლი.

ამ მხრივ გრიგოლეთში რთული მდგომარეობაა ბახმაროს ქუჩაზე, სადაც მჭიდრო და დაურეგულირებელი განაშენიანების გამო გამწვანებულია ბრიზების მოძრაობა და ასევე შეზღუდულია ზღვასთან მისასვლელი.

საკვლევი ტერიტორიაზე მთელ სანაპირო ზოლს მიუყვება ფიჭვნარი, რომელიც ბევრგან განადგურებულია ქაოსური და დაუგეგმავი მშენებლობების გამო, მოჭრილი ფიჭვების ადგილზე უსისტემოდაა აშენებული კერძო სახლები.

სანაპირო ზოლი შედის ლითონდინამიკურ სისტემაში, რომელიც მოიცავს ტერიტორიას მდ. მდ. ნატანების და ენგურის შესართავებს შორის საერთო სიგრძით 60 კმ., რომელიც ხასიათდება ნაპირგასწვრივი ნატანის მძლავრი მიგრაციებით. ბუნებრივ პირობებში ამ მიგრაციის ხარჯზე სანაპირო ინარჩუნებს თავის მდგრადობას, მუდმივად მიმდინარეობს პლაჟების ფორმირების ბუნებრივი პროცესი.

გრიგოლეთის მაგნიტური ქვიშიანი პლაჟების 80%-მდე მდ. სუფსის ჩამონატანით არის ფორმირებული. მდ. სუფსის კალაპოტიდან ადგილი აქვს დიდი ოდენობით ინერტული მასალის ამოღებას. სუფსის კალაპოტიდან ინერტული მასალის მოპოვება დაუშვებელია, რადგანაც უნიკალურ მაგნიტურ ქვიშიან სამკურნალო პლაჟებს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ტურიზმისთვის, ასევე ნაპირების ფორმირებისთვის.

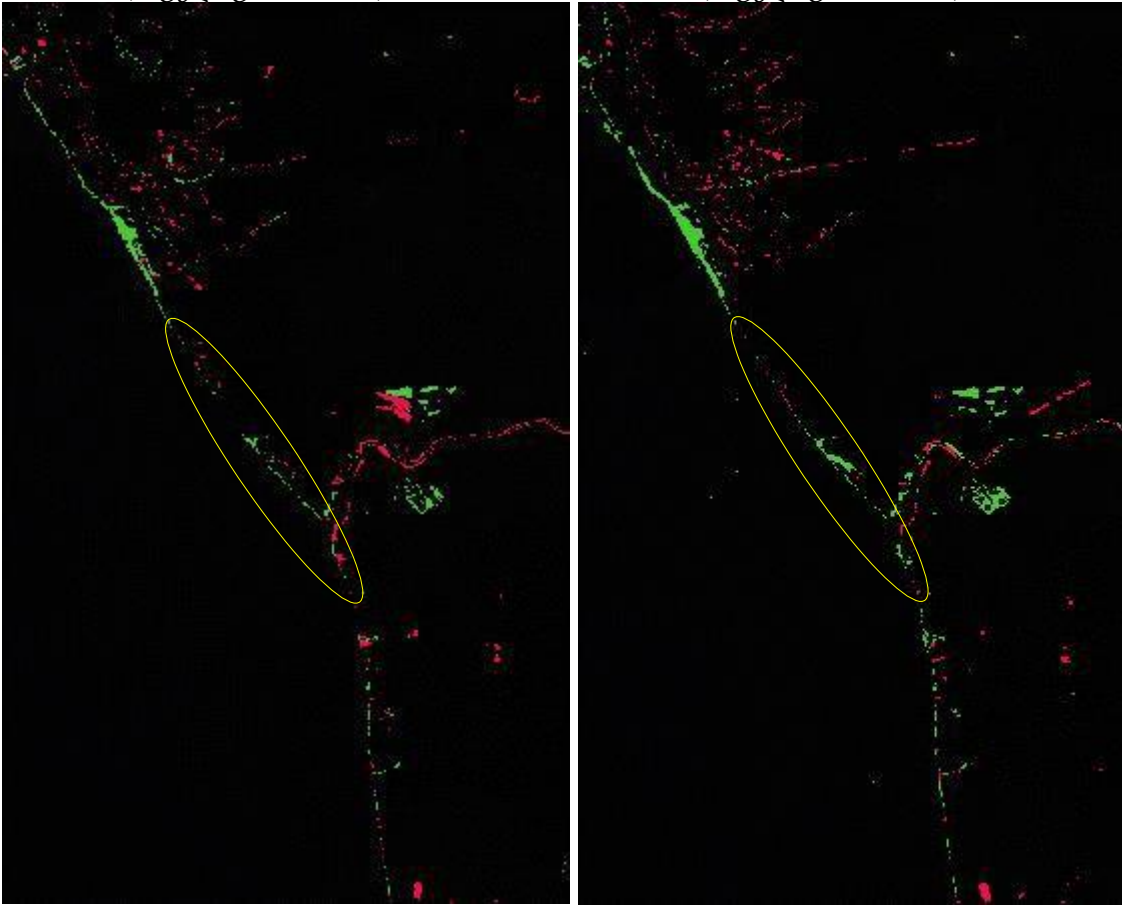
სანაპიროს მონაკვეთის საკურორტო ღირებულებებზე ძლიერი ზემოქმედება იქონია 2000 წლიდან მოყოლებულმა, განსაკუთრებით 2015 წ., 2019 წ. ნაპირდაცვის ღონისძიებებმა.

ქვემოთ წარმოდგენილია ნაპირების დინამიკის 17 და 4 წლის კუმულატიური მონაცემები (იხ. ნახაზი 2), რომლებიც მიუთითებენ სანაპირო ხაზის მეტნაკლებ სტაბილურობაზე.

1999-2016 (სატელიტი Landsat 5)

2013-2016 (სატელიტი Landsat 8)

ნახაზი 2. გრიგოლეთ-წყალწმინდის სანაპირო ზოლის დინამიკა (წითელი - ეროზიის ნიშნები, მწვანე - ნაპირების მატების ნიშნები, წყარო: <http://geodatacube.unepgrid.ch>, coastal change tool).

აღწერის მონაცემებით (2014 წ.) სუფსის თემი ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მთლიანი მოსახლეობის 10.3%-ს შეადგენს. ხოლო, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის გურიის მხარის მთლიანი მოსახლეობის 27.8%-ს წარმოადგენს. უშუალოდ სუფსის თემში წარმოდგენილია 7 დასახლება - მოსახლეობის რაოდენობა თითოეულ მათგანში მერყეობს 53-დან 974 მოსახლემდე. გრიგოლეთის მოსახლეობის რაოდენობა არის 286, რაც თემის მოსახლეობის 8.8%-ია.

გრიგოლეთში ფუნქციონირებს კერძო სასტუმროები ვილა რეტა, ანდამატი, ლაშთან, გრიგოლეთი ახალი ტალა და სხვ. ასევე მცირე საოჯახო სასტუმროები. გრიგოლეთში მდებარეობს ასევე ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის საზღვაო კვლევითი ცენტრი.

განაშენიანება მთელს სიგრძეზე მიუყვება სანაპირო ზოლს, ხოლო უდიდეს ნაწილში, განაშენიანების შუა ხაზში გადის საავტომობილო გზა ს-2. საავტომობილო მაგისტრალის გადატვირთულობის მიუხედავად, ავტომობილების გამონაბოლქვი შედარებით ნაკლებია, რადგანაც გამონაბოლქვი სწრაფად იფანტება ზღვიდან მონაბერი ქარის საშუალებით, თუმცა ხმაურის გავრცელების დონე აჭარბებს რეგლამენტირებულს როგორც დღისით, ისე ღამით.

გრიგოლეთის ზღვისპირა ზოლის განაშენიანება სტიქიურად, დაგეგმვის პროცესის გარეშე მიმდინარეობს. განაშენიანდა პლაჟის პირველი ზოლი, შემცირდა გამწვანებული

ტერიტორიები, არსებული განაშენიანების შიგა ქუჩების ქსელი არასრულფასოვანია და ჩამოუყალიბებელი. პრობლემურია თხევადი ნარჩენების მოცილების სისტემა.

მდ. სუფსის მარცხენა ნაპირზე მდებარე სუფსის ნავთობის ტერმინალმა ფუნქციონირება 1999 წ. დაიწყო, ხოლო ბაქო-სუფსის ნავთობსადენის რეაბილიტაცია 1998 წ. დასრულდა. 160,000 მ³ მოცულობის 4 რეზერვუარია განთავსებული. ნავთობი 3 კმ მილსადენით ზღვაში ნავთობის ტანკერებში გადაიტვირთება.

კურორტ გრიგოლეთში და ყვავილნარში არ არსებობს ცენტრალური წყალმომარაგების სისტემა. წყლით მოსარგებლენი არიან ადგილობრივი მოსახლეობა, დამსვენებლები, სასტუმროები და დასასვენებელი სახლები, კვების ობიექტები და სხვა, რომლებიც სასმელად და საკვების მოსამზადებლად იყენებენ სავაჭრო ქსელში ნაყიდ, ბოთლებში ჩამოსხმულ წყალსაც, თუმცა სასმელად და სამეურნეოდ ძირითადად გამოყენებულია ინდივიდუალურად მოწყობილი ჭები და ჭაბურღილები წყლის საექვო ხარისხით.

გრიგოლეთში არ ფუნქციონირებს საკანალიზაციო კოლექტორი. სამეურნეო-ფეკალური მასების შეგროვება ხდება საასენიზაციო ორმოებში, რომლებიც უნდა იცლებოდეს საასენიზაციო მანქანების საშუალებით. ორმოების დიდი უმრავლესობა მოწყობილია სამშენებლო და სანიტარიული წესებისა და ნორმების უხეში დარღვევით, რის გამოც ძალზედ მაღალია ნიადაგის, გრუნტის წყლებისა და აქედან გამომდინარე ჭების და ჭაბურღილების წყლის დაბინძურების რისკი.

სუფსას, კაპარჭინას, მალთაყვას და სხვა მდინარეებს ნალექების დროს დასახლებული პუნქტებიდან ჩაედინება ჩამონადენი წყლები. მდინარეებში ასევე უკონტროლოდ ხვდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენებიც. მდინარეებიდან ნარჩენები ხვდება ზღვაში და დიდი რაოდენობით ეფინება ზღვის პლაჟებზე. მიუხედავად იმისა, რომ შესართავებთან მოწყობილია ნაგავდამჭერები, ისინი სრულად ვერ უზრუნველყოფენ ნაგვის დაჭერას.

ზედაპირული წყლების მიკრობიოლოგიურმა ანალიზებმა უჩვენეს (2019 წლის აგვისტო), რომ ნაწლავის ჩხირის ჯგუფის ბაქტერიები ზღვის წყალში ძლიერ აღემატება დასაშვებს. საკურორტო ზოლში არ არსებობს სათანადოდ მოწყობილი საშხაპე ან საზოგადოებრივი ტუალეტი, რომელიც დააკმაყოფილებს სანიტარიულ მოთხოვნებს. საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ურნების და კონტეინერების დაცლა საკურორტო სეზონზე ყოველდღიურად მიმდინარეობს, თუმცაღა რეგულარულად ვერ სუფთავდება სანაპირო ზოლი და პლაჟი. განსაკუთრებით დანაგვიანებულია სანაპირო ზოლი მდ. სუფსის მიმდებარედ.

გრიგოლეთის საკურორტო ზონიდან და დასახლებული პუნქტიდან სისტემატურად ხდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანა ურეკის ნაგავშემკრებზე, საიდანაც ნაგვის გატანა და განთავსება მერია-ლაითურის ნაგავსაყრელზე ხდება.

ლანჩხუთის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ცენტრის მონაცემებით მუნიციპალიტეტში აღირიცხება ინფექციური დაავადებების სტატისტიკა, თუმცაღა ზოგიერთი დაავადებები არ არის გამოყოფილი საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით.

ყურადღებას იმსახურებს 2020 წლის ივლისის დასაწყისში სავარაუდოდ ევტროფიკაციის შედეგად გამოვლენილი ზღვის „ყვავილობის“ მძაფრი ეპიზოდი ფოთი-გრიგოლეთის მონაკვეთზე (იხ. ნახაზი 3, სადაც კარგად ჩანს ასევე დაყრილი ქვის მასაც ქვიშის პლაჟზე).

ნახაზი 3. „მწვანე მოქცევა“ გრიგოლეთის სანაპიროზე და პლაჟზე დაყრილი ქვა (ფოტო: თამარ ხომტარია).

5.2 ზემოქმედებები გარემოსა და ჯანმრთელობაზე

ქვეთავში წარმოდგენილია სტრატეგიულ დოკუმენტებთან დაკავშირებული გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის ძირითადი ასპექტები. განხილვა ზოგად ხასიათს ატარებს, ემსახურება ზემოქმედების ხასიათის და სპექტრის აღწერას და არ წარმოადგენს საკითხის ამომწურავ დახასიათებას, რაც სგმ-ის ანგარიშის პრეროგატივაა.

5.2.1 ზოგადი გარემოსდაცვითი საკითხები

საზოგადოდ, გეგმარებითი არეალის განვითარება გამოიწვევს ისეთი გარემოსდაცვითი საკითხების გადაწყვეტის საჭიროებას, როგორებიცაა:

ცვლილება მიწათდაფარულობასა და მიწათსარგებლობაში. სხვადასხვა ღონისძიებებისა და საქმიანობების დაგეგმვით და განხორციელებით მოსალოდნელია, რომ ადგილი ექნება როგორც ათვისებული, ისე აუთვისებელი ტერიტორიების განვითარებას (ე.წ. „გრინფილდ“ განვითარება), რაც გამოიწვევს ცვლილებებს მიწათდაფარულობასა და მიწათსარგებლობაში (landuse/landcover change) სათანადო გარემოსდაცვითი შედეგებით.

ბიომრავალფეროვნება. დასახლებების და საქმიანობების შემდგომ განვითარებას მნიშვნელოვანი ზემოქმედება შეიძლება ჰქონდეს სანაპიროზე ხმელეთის, ზღვის და მტკნარი წყლის სახეობებზე, ჰაბიტატებზე, ეკოსისტემებზე, დაცულ ტერიტორიებზე.

ვიზუალური ზემოქმედება და ლანდშაფტის ცვლილება. გეგმარებით ჰორიზონტალური თუ ვერტიკალური ზრდა დასახლებების, საყოფაცხოვრებო მომსახურება, სახმელეთო და საზღვაო ტრანსპორტი, ტურისტული ინფრასტრუქტურა, სამშენებლო და განვითარების, ასევე ბუნებრივი რესურსების მოხმარების უკონტროლო საქმიანობები ძლიერად აკნინებენ სანაპიროს ლანდშაფტის ხარისხს. აღნიშნული ხასიათის ზემოქმედების

შესარბილებლად გასათვალისწინებელია განაშენიანების ინტენსიფიკაციის დონის შემცირება, განაშენიანების ზონების ფართობების შეზღუდვა და შემცირება, შენობათა სიმაღლეების შეზღუდვა, სწორი დაგეგმარება, „მწვანე“ პროექტირება და მშენებლობა, ბუნებაზე დაფუძნებული მიდგომების გამოყენება, სხვა შემარბილებელი ღონისძიებები.

ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედება და დაცვის საკითხები. ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედების შესარბილებლად აუცილებელი იქნება ნებისმიერი განვითარების საქმიანობის დროს ნიადაგის ზედა ნაყოფიერი ფენის მოხსნა, სათანადოდ დასაწყობება და აღდგენა, კანონმდებლობის და საუკეთესო პრაქტიკის მოთხოვნების მიხედვით. განვითარების და მშენებლობის პირობებში შესაძლოა გამწვავდეს ნიადაგის ეროზიისგან დაცვის საკითხები. ზემოქმედება ექნება გრუნტის სამუშაოებს და მათ ინტენსიობას.

ნარჩენების წარმოქმნა. არსებული და ახალი დასახლებები და საქმიანობები გამოიწვევს ნარჩენების გენერირებას, რაც თავისთავად მოითხოვს მათ სათანადო მართვას: შეგროვებას, გატანას, და განთავსებას. მნიშვნელოვანია მინიმუზაციის პრაქტიკის დანერგვა სანაპიროს (მოწყვლად) არეალებში. ნარჩენების რაოდენობას მნიშვნელოვნად ზრდის უკონტროლო ტურიზმი. განსაკუთრებულ საფრთხეს წარმოადგენს სანაპიროს და წყალშემკრები აუზის დაბინძურება საყოფაცხოვრებო და ტურიზმის ნარჩენებით, რაც საბოლოოდ ზღვის და პლაჟის ნარჩენების სახით გამოვლინდება სანაპიროზე.

საბანაო წყლის და პლაჟების დაბინძურების ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე. სახმელეთო წყაროებიდან ზღვის და პლაჟების დაბინძურება სანაპირო და წყალშემკრები აუზის მდინარეებში საკანალიზაციო და მყარი ნარჩენების უკონტროლო მოხვედრით იწვევს ზღვის საბანაო წყლის ბაქტერიოლოგიურ და ქიმიურ დაბინძურებას, ზღვასა და პლაჟებზე ნარჩენების დაგროვებას, რასაც მნიშვნელოვანი ზემოქმედება აქვს ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოს მდგომარეობაზე, ასევე ეკონომიკურ საქმიანობებზე, როგორცაა ტურიზმი. ზღვის დატვირთვა მკვებავი ნივთიერებებით (ნუტრიენტებით) მდინარეების მეშვეობით იწვევს ევტროფიკაციას და ზღვის შესაძლო „ყვავილობას“.

ნარჩენი წყლების წარმოქმნა და მათი უტილიზაციის საჭიროება. მოითხოვს გაწმენდას წყალჩაშვებამდე, გამწმენდი ნაგებობის განთავსებას ან არსებულთან დაერთებას. აღნიშნულ ფაქტორს დამატებით აძლიერებს ტურიზმის უკონტროლო განვითარება.

წყლის რესურსებზე მოთხოვნის ზრდა. დასახლებების და ტურიზმის განვითარება და ახალი დასახლებების და ახალი ტურისტული ინფრასტრუქტურის შექმნა საჭიროებს თანმდევ უზრუნველყოფას უსაფრთხო სასმელი წყლით.

ენერგომომხმარების ზრდა. განვითარება მოითხოვს ენერგომომხმარებას, რაც საჭიროებს შერბილებას ენერგოდამზოგი მშენებლობით, ინფრასტრუქტურის მოწყობას ენერჯის მოხმარების შემცირებით, ასევე შესაძლებელია განახლებადი ენერჯის გამოყენებითაც.

ხმაურის წარმოქმნა. განაშენიანების შედეგად წარმოიქმნება დასახლებული ტერიტორია, რომელსაც ახასიათებს ფონური ხმაური. ამასთან, სატრანსპორტო ქსელი ასევე საჭიროა

შემდგომადგენლობით დაგეგმვად ოპტიმალურად იყოს დაგეგმილი ხმაურის დონის შესამცირებლად, განსაკუთრებით სახელმწიფო მნიშვნელობის გზის გასწვრივ გეგმარებით არეალში.

ბუნებრივი საფრთხეების ზემოქმედების რისკის ზრდა. გეგმარებითი არეალისთვის მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს წყალდიდობების, წყალმოვარდნების, ბუნებრივი ან ადამიანის მიერ გამოწვეული სხვა საფრთხეების პრევენცია, შემცირება და მართვა, კლიმატის ცვლილების და საშუალო ტემპერატურის ზრდით, განსაკუთრებით კი ზღვის დონის აწევის ზემოქმედებების პირობებში.

5.2.2 მოსახლეობის ჯანმრთელობის ზოგადი ასპექტები

გეგმარებითი არეალის განვითარება ასევე მოითხოვს ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის ისეთი საკითხების შეფასების საჭიროებას, როგორებიცაა:

მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობა. მნიშვნელოვანია მოსახლეობის ძირითადი დემოგრაფიული მაჩვენებლების (დემოგრაფიული პროფილი, შობადობა, ბუნებრივი მატება, შემოდინება, სიკვდილიანობა და სხვა) განსაზღვრა, ასევე გადამდები და არაგადამდები დაავადებების გავრცელების სიხშირის ანალიზი.

სოციალური ფონის ანალიზი, დასაქმება, სოციალური სერვისები. დასაქმების საკითხის შეფასება მეტად მნიშვნელოვანია. დასაქმების აქტიური პოლიტიკა და მიზანმიმართული სოციალური დაცვის სისტემა ამცირებს უმუშევრობის გვერდით ეფექტებს, როგორებიცაა ავადობის რისკის გაორმაგება. სასურველია, სგმ-ში წარმოდგენილი იქნას მოსაზრებები გეგმარებითი არეალის ფუნქციური დატვირთვების გადანაწილების მიზნით, მოსახლეობის დასაქმების ადგილების მოწყობის, მ. შ. ტურისტულ სფეროში დასაქმების შესაძლებლობების, შესახებ.

გეგმარებით არეალში ყველა ძირითადი აქტივობა და სოციალურ-კულტურული ინფრასტრუქტურის ობიექტი თავმოყრილია ლანჩხუთსა და ფოთში და, მ.შ. საკრებულო, გამგეობა, იუსტიციის სახლი, ბანკთა ფილიალები, ფოსტა, პოლიცია, კვების ობიექტები. ამგვარი სოციალური სერვისების არარსებობასთან ერთად, მოუგვარებელია და გართულებულია ტრანსპორტით ამ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა. ტრანსპორტის პრობლემის მოგვარება ჯანმრთელობის ხელშეწყობის ფაქტორს წარმოადგენს: საჭიროა წვდომა გამაჯანსაღებელ და კულტურულ დაწესებულებებთან.

სამედიცინო მომსახურება და ხელმისაწვდომობა. მნიშვნელოვანია გაანალიზდეს გეგმარებითი არეალის მოსახლეობის ხელმისაწვდომობა ამბულატორიულ და სტაციონარულ დაწესებულებებზე და სამედიცინო მომსახურება, თანამედროვე ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფა. ეს შესაძლებლობას იძლევა დაიგეგმოს საჭიროებები, რათა დროულად და მაღალი ხარისხით მოხდეს ადგილობრივი მოსახლეობისა და ტურისტების სამედიცინო სერვისებით უზრუნველყოფა.

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა. აუცილებელია დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის ანალიზი გეგმარებითი არეალისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში მნიშვნელოვნად შემცირდა დედათა და ბავშვთა სიკვდილობის

მაჩვენებლები, პრობლემა მთლიანად აღმოფხვრილი არ არის და საჭიროებს კომპლექსურ მიდგომას: პრევენტაბელური დაავადებების თავიდან აცილების, მ.შ. იმუნიზაციის გზით), ადექვატური სამედიცინო სერვისების შეთავაზებით და მათზე ხელმისაწვდომობის გაზრდით.

სკოლამდელი და სასკოლო დაწესებულებები. საგანმანათლებლო დაწესებულებები არ გვაქვს გეგმარებით არეალში. მნიშვნელოვანია ტერიტორიის განაშენიანების დროს განისაზღვროს, გათვალისწინებულია თუ არა სარეკრეაციო სივრცეები, ჯანდაცვის და სპორტის ობიექტები, სკოლამდელი და სასკოლო აღზრდის დაწესებულებები, ხომ არ არის დარღვეული შესაბამისი ზონირების პრინციპები. მნიშვნელოვანია პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულების შემდგომში გახსნის შესახებ ინფორმაციის ჩართვა, რაც ხელს შეუწყობს დასაქმებას და ადგილზე ახალგაზრდების დამაგრებას.

წყალმომარაგება და სანიტარია. სგშ-ში უნდა აისახოს ინფორმაცია მოსახლეობის წყალმომარაგების შესახებ (წყალმომარაგების ტიპები, სასმელი წყლის ხარისხი, უწყვეტობა, ხელმისაწვდომობა, მონიტორინგი, ა.შ.), მისი გაფართოების შესაძლებლობა. აუცილებელია შეირჩეს ყველაზე რელევანტური ღონისძიებები წყალმომარაგებისა და სანიტარიის გასაუმჯობესებლად გრძელვადიან პერსპექტივაში.

ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება. ატმოსფერული ჰაერის შეფასებას დიდი მნიშვნელობა აქვს როგორც ადამიანის ჯანმრთელობისთვის, ისე ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის. მნიშვნელოვანია გეგმარებითი არეალისთვის დაიგეგმოს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხობრივი მდგომარეობის მონიტორინგი და სგშ-ში აისახოს მონიტორინგის მონაცემები კონკრეტულ დამაბინძურებლებზე.

ზოგადად, გეგმარებით არეალის ჰაერის მდგომარეობა ნაკლებად დამაკმაყოფილებელია დასახლებაზე გამავალი საგზაო მაგისტრალის გამო, ამასთან, დაგეგმარებით ცვლილებების შედეგად შესაძლოა მოხდეს ემისიებისა და ხმაურის გავრცელების ცვლილება, რაც საჭიროებს წინასწარ გაანალიზებას. ყველაზე საყურადღებო ჰაერის დაბინძურების თვალსაზრისით ავტოტრანსპორტი, დიდი გამოწვევაა ავტომაგისტრალი, ამდენად გზის ალტერნატიული ვარიანტების გათვალისწინება უმნიშვნელოვანესია. უნდა შეფასდეს ალტერნატივების ზემოქმედება ჯანმრთელობაზეც და გარემოზეც.

ხმაური. ხმაურის გამოკვეთილი წყარო დასახლებაზე საგზაო მაგისტრალია. პრობლემის მოგვარების ალტერნატივად შეიძლება მივიჩნიოთ გზის მაგისტრალის ალტერნატივების შეფასება, რაც შემოთავაზებულია კონცეფციის დოკუმენტში, რომელთა შეფასდება სგშ-ში მოხდება. ხმაური ზემოქმედებას ახდენს ტურიზმის ხარისხზეც. მიზანშეწონილია ტარდებოდეს ხმაურის გაზომვა, შეფასდეს და დაიგეგმოს ხმაურის მონიტორინგის და შემცირების ღონისძიებები.

მოსახლეობის უსაფრთხოება. განსაკუთრებული განხილვის საგანს სგშ-ში მაგისტრალის ალტერნატივების ანალიზისას მოსახლეობის უსაფრთხოება წარმოადგენს, რადგან დღეს არსებული მდგომარეობა სრულიად მიუღებელია და იგი უნდა შეიცვალოს.

ელექტრომაგნიტური ველი და რადიაცია. უნდა განხორციელდეს მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების ელექტრომაგნიტური გამოსხივების ზეგავლენის შეფასება და რისკების გამოვლენის შემთხვევაში დაიგეგმოს ღონისძიებები, რომელიც ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედებას შეამცირებს.

ტურისტული სივრცეების და ატრაქციების განვითარება გაზრდის მოთხოვნილების მაღალი ხარისხის კავშირგაბმულობაზე, რაც შეფასებას საჭიროებს.

ასევე, უნდა მოხდეს რადიაციისა და რადიაქტიული ობიექტების შესწავლა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

ნარჩენების მართვა. სასურველია დეტალური კვლევის ჩატარება მუნიციპალური საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მართვის შესახებ არსებული მდგომარეობის შეფასებისა და შედეგების გასაანალიზებლად, რათა ახალი პრიორიტეტების მიხედვით განახლდეს ნარჩენების მართვის 5 წლიანი გეგმა. დამატებითი კონსულტაციები უნდა გაიმართოს ყველა დაინტერესებულ მხარესთან, განსაკუთრებით ტურისტულ ზონებად მოაზრებულ ტერიტორიებზე.

მნიშვნელოვანია, რომ გეგმებში გათვალისწინებულ იქნას 2016 წელს დამტკიცებული საქართველოს ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიის და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის მოთხოვნები. მნიშვნელოვანია გათვალისწინებულ იქნას რეკომენდაციები მოკლე, საშუალო და გრძელვადიანი პერიოდებისთვის.

ჯანსაღი, უსაფრთხო გარემო და ფიზიკური აქტივობა. საქართველოში სხეულის დაზიანება სიკვდილობის რიგით მეოთხე მიზეზს წარმოადგენს. ამდენად, უპირატესობა უნდა მიენიჭოს უსაფრთხო და ეკოლოგიურად მისაღებ ტრანსპორტს, ველოსიპედით გადაადგილებას. უნდა გაიზარდოს საზოგადოებრივი ტრანსპორტი და ფეხით გადაადგილების რაოდენობა. ასევე უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ყველასთვის ხელმისაწვდომი უსაფრთხო, მწვანე საზოგადოებრივი ადგილები, განსაკუთრებით ბავშვებისთვის, ქალებისთვის და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის. გეგმარებით არეალში აღნიშნულის ორგანიზება საგზაო მაგისტრალის გარემოზე და ჯანმრთელობაზე მნიშვნელოვნად შემცირებული ზემოქმედების მქონე ალტერნატივის შერჩევით გახდება შესაძლებელი.

კლიმატის ცვლილება და ჯანმრთელობა. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით ადამიანის ჯანმრთელობაზე კლიმატის ცვლილება სამი ტიპის ზეგავლენას ახდენს, ესენია ბუნებრივი კატასტროფები, ინფექციური ფონის ცვლილება და თბური ტალღები. უნდა მოხდეს ამ გამოწვევათა შეფასება მუნიციპალიტეტში და პრობლემების არსებობის შემთხვევაში რეკომენდაციების შემუშავება მათთან გასამკლავებლად.

კვების პროდუქტების უსაფრთხოება ასევე განხილვას საჭიროებს, განსაკუთრებით ზღვის, მდინარის და ტბის თევზის და სხვა საკვები პროდუქტების ხარისხი და კვების უსაფრთხოება ადგილობრივი მაცხოვრებლებისთვის და ტურისტებისთვის.

აქაც გავიმეორებთ, რომ განსაკუთრებული ანალიზის და განხილვის საგანი უნდა გახდეს საბანაო წყლის და პლაჟების დაბინძურების ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე.

აღნიშნული საჭიროებს საზღვაო (პლაჟის) ნარჩენების მონიტორინგის დარეგულარული დასუფთავების ორგანიზებას, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების უკონტროლო წყაროების ანალიზს და შეგროვების ორგანიზებას წყალშემკრებ აუზებში. აუცილებელია, აგრეთვე, დაინერგოს საბანაო წყლის რეგულარული მონიტორინგის სისტემა. ზღვის საბანაო წყლის ხარისხი და პლაჟის ნარჩენების მხრივ არსებული მდგომარეობა შეუთავსებელია ხარისხიან საზღვაო ტურისტულ დესტინაციასთან. როგორც ჩანს, საშუალოვადიან პერსპექტივაში აღნიშნულს დაემატება ზღვის ეკტროფიკაცია და მავნე „ყვავილობა“.

გარემოს მდგომარეობის და მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვასთან დაკავშირებული ზემოაღნიშნული და ასევე სხვა მნიშვნელოვანი საკითხები, სკოპინგის ეტაპის შედეგებზე დაყრდნობით, შემდგომი კვლევის პროცესში იქნება თანმიმდევრულად განხილული, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ეტაპზე.

5.3 დაცული ტერიტორიები

კოლხეთის ეროვნული პარკი²⁷ მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, კოლხეთის დაბლობზე. იგი განთავსებულია ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდისა და სენაკის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე და საქართველოს ორი ისტორიული მხარის, სამეგრელოსა და გურიის ნაწილია. „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის თანახმად, ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44,308.5 ჰა-ს, მათ შორის, სახმელეთო ტერიტორიის ფართობია 29,032.5 ჰა, ხოლო საზღვაო აკვატორიის, 15,276 ჰა.

ეროვნული პარკი იყოფა ანაკლია-ჭურის (მდინარეების ჭურისა და ხობისწყალის ხეობების ზღვისპირა მონაკვეთებს შორის), ნაბადასა (მდინარეების ხობისწყალის და რიონის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) და იმნათის (მდინარეების რიონის და სუფსის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) ბუნებრივ-გეოგრაფიულ უბნებად.

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია დაყოფილია ზუგდიდის, ხობის კოლხეთის, სენაკის და ლანჩხუთის ხუთ უბნად. ლანჩხუთის უბნის ფართობი შეადგენს 9,420.1 ჰა-ს.

გრიგოლეთი უშუალოდ ესაზღვრება კოლხეთის ეროვნული პარკის იმნათის უბანს, სადაც გრიგოლეთის ტორფნარი მდებარეობს, იხ. ნახაზი 4, რომელზედაც გამოსახულია კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრები გეგმარებით არეალის მიმდებარედ.

მენეჯმენტის გეგმის შესაბამისად კოლხეთის ეროვნული პარკის მთავარი მიზნებია:

- კოლხეთის დაბლობის უნიკალური ეკოსისტემების, მიგრირებადი და წყალმცურავი ფრინველებისათვის საბინადრო გარემოს დაცვა, აღდგენა, მოვლა და შენარჩუნება;
- ბუნებრივ-ეკოლოგიური ჰაბიტატების, როგორებიცაა სფაგნუმიანი ტორფნარები, შემოგარენი რელიქტური ტყეები, ბუნებრივი ტბები და ტბორები, ფლორისა და ფაუნის რელიქტებისა და ენდემების, ეროვნული და გლობალური წითელი ნუსხის, გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობების გენოფონდის დაცვა, მოვლა, აღდგენა, შენარჩუნება;

²⁷ იხ. <https://matsne.gov.ge/document/view/14752?publication=24>, საქართველოს კანონი „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ (მაღაშია 1999 წ. 1-ლი იანვრიდან).

- კოლხეთის ტორფნარებისათვის დამახასიათებელი უნიკალური ჰიდროლოგიური რეჟიმის დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება; და სხვა.

ნახაზი 4. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვარი გეგმარებით არეალთან მიმართებაში.

5.4 საერთაშორისო სტატუსის მქონე ტერიტორიები

გეგმარებითი არეალის ფარგლებში მდებარეობს საერთაშორისო სტატუსის მქონე ორი ტიპის ტერიტორია: „ზურმუხტის ქსელის“ (2010 წლიდან) და „რამსარის კონვენციის“ ეგიდით (1996) ნომინირებული ობიექტები. მიმდინარეობს ასევე „იუნესკოს“ ნომინაცია.

რამსარის საიტი. საქართველოს პარლამენტის დადგენილებით 1996 წლის 30 აპრილს საქართველო „საერთაშორისო მნიშვნელობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“²⁸ კონვენციას (რამსარი, 1970) მიუერთდა როგორც რიგით მე-100 მხარე, ხოლო „ცენტრალური კოლხეთი“ ნომინირებულ იქნა როგორც „რამსარის“ საიტი/ობიექტი.²⁹

²⁸ <http://eiec.gov.ge/თემები/Biodiversity/Legislation/Convention/კონვენცია-საერთაშორისო-მნიშვნელობის-ქარბტენიანი,-გ.aspx>

²⁹ <https://rsis.ramsar.org/rs/893>

პარლამენტის 2007 წლის 30 მარტის 4606 დადგენილებით საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შეტანილი „ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიების“ საიტის მდებარეობა და ფართობი განისაზღვრა საქართველოს კანონით „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ დადგენილი სახმელეთო საზღვრებით.

ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები სრულად აკმაყოფილებენ რამსარის კონვენციის მიხედვით „რამსარის“ საიტების თითქმის ყველა კრიტერიუმს³⁰. კერძოდ, დაკმაყოფილებულია კრიტერიუმების ჯგუფი A (რეპრეზენტატიული, იშვიათი და უნიკალური ჭარბტენიანი ტერიტორია), ვიანიდან კოლხეთში შექმნილ ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია მსოფლიოში უნიკალური სფაგნუმიანი ტორფნარები (მ.შ. გრიგოლეთის ტორფნარიც); ასევე ჯგუფი B-ს მიხედვით (განსაკუთრებული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია) დაკმაყოფილებულია რამდენიმე დამატებითი კრიტერიუმი.

იუნესკოს ნომინაცია. კოლხეთის იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნად ნომინირების ინიციატივა³¹ ოთხი დაცული ტერიტორიის, კოლხეთისა და მტირალას ეროვნული პარკების, ასევე კინტრიშის და ქობულეთის დაცული ტერიტორიების ეგიდით, 2017 წლიდან მიმდინარეობს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის

სამინისტროს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, გერმანიის მთავრობის, ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის და ზუკოვის ფონდის მხარდაჭერით, რაც იუნესკოს ბუნებრივი მემკვიდრეობის ნუსხაში მოხვედრის პირველი პრეცედენტი იქნებოდა.

მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის სტატუსის მინიჭება ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების ცნობადობის გაზრდას, ეკოტურიზმის განვითარებას, საერთაშორისო მნიშვნელობის ბუნებრივი ობიექტების მართვის გამოცდილების გაზიარებას, ვიზიტორების დაინტერესებას და რაოდენობის ზრდას, ასევე დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისათვის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების სტიმულირებას, მათ შორის გრიგოლეთის შემთხვევაში.

ზურმუხტის ქსელის საიტები. ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დასაცავად, ევროპის ქვეყნებმა 1989 წელს „ბერნის კონვენციის“³² ეგიდით შექმნეს „ზურმუხტის ქსელი“ სპეციალური მექანიზმი. „ზურმუხტის ქსელის“ შექმნა ევალებათ ბერნის კონვენციაზე მიერთებულ ევროკავშირის არაწევრ ქვეყნებს, მათ შორის საქართველოს,

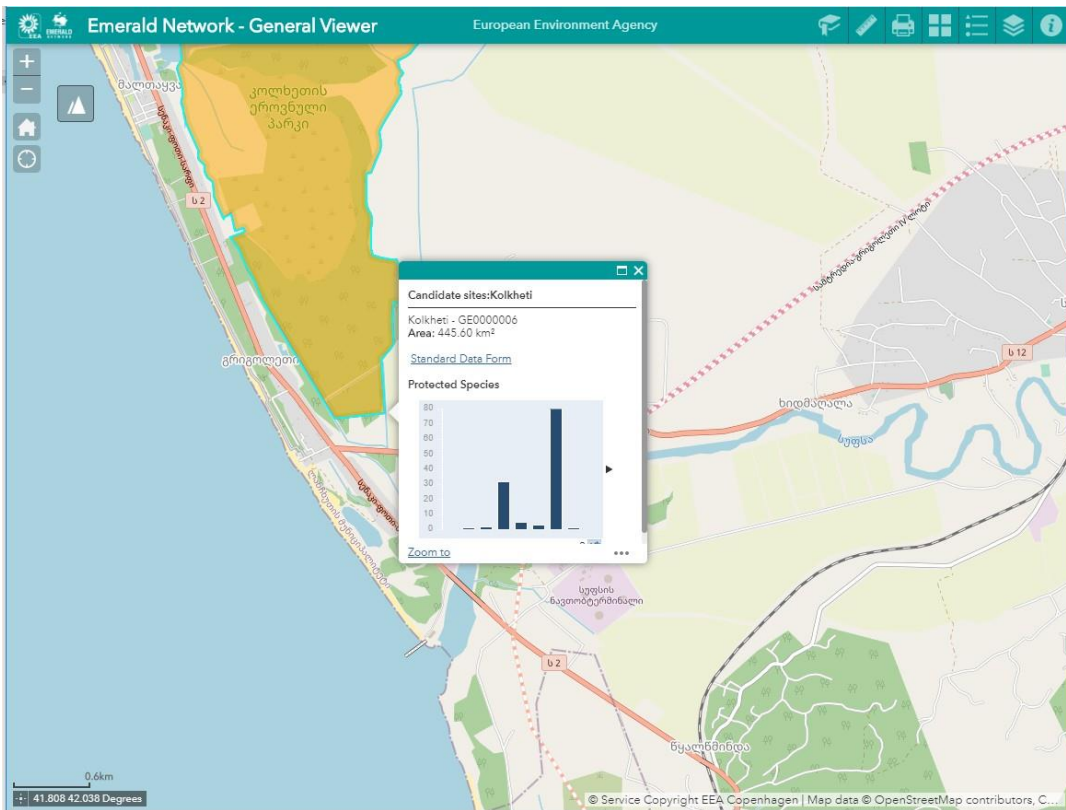
რომელიც ბერნის კონვენციას 2010 წელს მიუერთდა. აღნიშნული ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებულ სავალდებულო მოთხოვნასაც წარმოადგენს.

³⁰ https://www.ramsar.org/sites/default/files/documents/library/ramsarsites_criteria_eng.pdf

³¹ იხ. <https://mepa.gov.ge/Ge/News/Details/11683>.

³² „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენცია“ (ბერნის კონვენცია). <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1486280>

სამეურნეო საქმიანობა აქ არ იკრძალება, მაგრამ „ზურმუხტის ქსელი“ ზღუდავს ყველა იმ ქმედებასა თუ საქმიანობას, რომელსაც შეუძლია ისეთი ზემოქმედება დაცულ სახეობაზე ან ჰაბიტატზე, რომ საფრთხე შეუქმნას მათი კონსერვაციული სტატუსის შენარჩუნებას. გეგმარებით არეალში საქართველოს „ზურმუხტის ქსელის“ უბანია „კოლხეთი“ (ნომერი GE0000006). უბანზე წარმოდგენილია 4 განსხვავებული ტიპის ჰაბიტატი („მონაცემთა სტანდარტული ფორმის“ მიხედვით), იხ. ნახაზი 5 (წყარო: <http://emerald.eea.europa.eu>).

ნახაზი 5. „ზურმუხტის ქსელის“ „კოლხეთის“ უბანი გეგმარებით არეალის მიმდებარედ.

5.5 ტრანსსასაზღვრო შეფასება

სკოპინგის ეტაპზე ზემოქმედებების წინასწარი ანალიზით სტრატეგიული დოკუმენტი იქონიებს ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას. კერძოდ, ადგილი ექნება ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებას „შავი ზღვის დაბინძურებისაგან დაცვის კონვენციის“ კონტექსტში (ბუქარესტის კონვენცია)³³. აღნიშნული დამატებით გადამოწმდება სგშ-ის ანგარიშის მომზადების ეტაპზეც და ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებების ანალიზი ნაწილობრივ შესრულდება კიდევ სგშ-ის ფარგლებში. თუმცა, ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შეფასების განხორციელების სამართლებრივი ვალდებულება ჯერჯერობით არ არის დამდგარი, რამდენადაც საქართველოში ძალაში ჯერ არ არის შესული „ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ“ კონვენციისა და მისი „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ“ ოქმი (იხილეთ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მუხლი 51, პუნქტი 6).

³³ <http://www.des.gov.ge/Ge/Files/ViewFile/1094>

6. სგშ მეთოდოლოგია

სგშ-ის ანგარიშის მომზადების მეთოდოლოგიური ასპექტები ამ თავშია წარმოდგენილი. იმის გათვალისწინებით, რომ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის სგშ ნაწილი ახალი ამოქმედებულია და ჯერჯერობით მწირია სგშ-ის წარმართვის გამოცდილება, შემდგომი კვლევების პროცესში სავარაუდოა რომ მეთოდოლოგიური მიდგომები გარკვეულწილად დაზუსტდეს და შეიცვალოს, კვლევის დეტალურობის და ხარისხის უზრუნველყოფით.

6.1 ალტერნატივების განხილვა

სგშ-ის კონტექსტში განხილული იქნება სტრატეგიული დოკუმენტის მომზადების პროცესში დასმული გარემოსდაცვითი, სოციალური და ეკონომიკური თვალსაზრისით რეალისტური და განხორციელებადი ალტერნატივები.

მეთოდოლოგიურად, ალტერნატივების განხილვა შემოთავაზებულია სამ დონეზე.

სტრატეგიულ დონეზე პილოტირებულ იქნება მიდგომა კუმულატიურად გაანალიზდეს სივრცითი დაგეგმვის კონტექსტში სხვადასხვა დარგების კლასტერული რანჟირებით და ურთიერთმიმართებით სათანადო შეწონვითი ფაქტორებით დარგობრივი მონაცემების სივრცითი მონაცემების ფენების ზედდების გამოყენებით.

გარემოსდაცვითი, გეგმარებით, ადგილმდებარეობის შერჩევის და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით გაანალიზდება, აგრეთვე, სტრატეგიული დოკუმენტის ფარგლებში შემოთავაზებული სხვადასხვა გეგმარებითი და დარგობრივი ალტერნატივები.

განიხილება, ასევე, კონკრეტული ინფრასტრუქტურული საქმიანობების ალტერნატივები.

6.1.1 სტრატეგიული ალტერნატივები

სტრატეგიული ალტერნატივების სივრცითი ანალიზი კლასტერული რანჟირებით იქნება შესრულებული შემდეგი დარგობრივი ინდიკატორებისთვის:

- გარემოს ხარისხი
- ჯანმრთელობის დაცვა
- ტურისტული მიმზიდველობა
- კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის მნიშვნელობა
- გეოსაფრთხეები
- ცხოვრების დონე
- განაშენიანების სიმჭიდროვე
- საინჟინრო-ტექნიკური ინფრასტრუქტურის მდგომარეობა
- სხვა შესაძლო დარგობრივი ინდიკატორ(ებ)ი

თითოეული დარგობრივი ინდიკატორი, შესაძლებლობისა და საჭიროებისამებრ, განისაზღვრება უშუალოდ, ან ქვედარგების პარამეტრების გასაშუალოებით, სათანადო შეწონვით. ინდიკატორების მისაღებად გამოყენებული იქნება დარგობრივი სივრცული მონაცემები (თუკი არსებობს) ან ექსპერტული შეფასებები სივრცულ საფუძველზე.

მაგალითისთვის, ურბანული გარემოს ხარისხის მდგომარეობა შემდეგი ქვეინდიკატორი ხარისხობრივი მაჩვენებლებით შეიძლება განისაზღვროს: გამწვანება, ხმაური, განიავება, სიცხე, ზედმეტი განათება, ჰაერის ხარისხი, განაშენიანების ინტენსიობა.

ინდიკატორული შეფასების რანჟირება დარგებისთვის იწარმოებს შემდეგი მატრიცით:

+2	ძალიან მაღალი	+2
+1	მაღალი	+1
0	საშუალო	0
-1	დაბალი	-1
-2	ძალიან დაბალი	-2

სივრცითი მონაცემების გენერირება გეგმარებითი არეალისთვის იწარმოებს საგზაო ქსელით შეკრული ბადით გამოყოფილი პოლიგონების საფუძველზე, ან სხვა ნებისმიერი სივრცითი ერთეულით, კონკრეტული დარგობრივი ინდიკატორისთვის არსებული, ან ექსპერტულად შეფასებული მონაცემების ხასიათიდან გამომდინარე.

დარგობრივი მონაცემებით ინტეგრალური ინდიკატორის მისაღებად ალტერნატივების ანალიზი იწარმოებს გასაშუალოების (არითმეტიკული ან გეომეტრიული) და შეწონვის კოეფიციენტების ვარირების საფუძველზე. დარგობრივი წონების ალტერნატიული მნიშვნელობები ექსპერტული შეფასების და დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებების და ინტეგრალური შედეგების საფუძველზე იქნება შეჯერებული („დეღვის“ მეთოდი).

6.1.2 გეგმარების ალტერნატივები

განაშენიანების გეგმისთვის გაანალიზდება გეგმარების ალტერნატივებიც. გეგმარებითი ჯგუფის მიერ შემოთავაზებულ ალტერნატივებთან ერთად, კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად განხილული იქნება ნულოვანი ალტერნატივა (გეგმარების გარეშე).

გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის განაშენიანების გეგმის კონცეფციაში სივრცითი განვითარების გეგმარების ალტერნატივები, როგორც ასეთი, კონცეფციაში შემოთავაზებული არ არის, თუმცა აღწერილია ტურიზმის, რეკრეაციის და გასართობი ინდუსტრიის ინიციატივები და მათი მეტ-ნაკლებად ინტენსიური ვარიანტები, კერძოდ:

1) ქალაქმშენებლობითი ინიციატივების ალტერნატივა 1:

გრიგოლეთის სასპორტო-სარეკრეაციო კლასტერი სუფსის შესართავთან: იპოდრომი; გოლფ-კლუბი; ჩოგბურთის კორტები; იახტ-კლუბი და ნავმისადგომი (საზღვაო პორტის ფორმით); მაღლივი სასტუმრო-კომპლექსი „სუფსის კონცხი“; ჰიდროპარკი; პარკინგები; „მწვანე“ გზები სანაპიროს/პლაჟის გასწვრივ; ხელოვნური არხების „ლურჯი“ ჰიდროქსელი ხმელეთზე; საქვეითო ხიდი სანაპიროზე; ქარის ენერჯის დანადგარები ზღვაში (მდებარეობის მითითების გარეშე); ტრეილერების კემპინგი ყვავილნარში, სატრანსპორტო გვირაბი (ს-2); მშენებარე ავტომაგისტრალი (ს-1).

2) ქალაქმშენებლობითი ინიციატივების ალტერნატივა 2:

გრიგოლეთის სასპორტო-სარეკრეაციო კლასტერი სუფსის შესართავთან: საცხენოსნო ცენტრი იპოდრომის ნაცვლად; გოლფ-კლუბი; ჩოგბურთის კორტები; იახტ-კლუბი და ნავმისადგომი (საზღვაო პორტის ფორმით); იმავე პროფილისა და ტევადობის მაგრამ

„დაბალი-მჭიდრო“ განაშენიანების სასტუმრო-კომპლექსი „სუფსის კონცხი“; ჰიდროპარკი; პარკინგები; „მწვანე“ გზების ქსელი და ხელოვნური არხების „ლურჯი“ ჰიდროქსელი ხმელეთზე; საქვეითო ხიდი სანაპიროზე; ქარის ენერჯის დანადგარები ზღვაში (მდებარეობის მითითების გარეშე); ტრეილერების კემპინგი ყვავილნარში; სატრანსპორტო გვირაბი (ს-2); მშენებარე ავტომაგისტრალი (ს-1).

ორივე ქალაქმშენებლობით ალტერნატივაში მოხსენიებული ობიექტები „კონცეფციაში“ მოყვანილია რუკაზე, რომელიც რეპროდუცირებულია ქვემოთ (იხ. ნახაზი 6).

ნახაზი 6. გეგმარებითი არეალის ძირითადი ქალაქმშენებლობითი წინადადებები კონცეფციის მიხედვით.

3) ნულოვანი ალტერნატივა / გეგმარების გარეშე

ნულოვანი ალტერნატივის განხილვა გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მოთხოვნაა. ფაქტობრივად განსხვავებული გეგმარებითი ალტერნატივების განხილვის შემთხვევაში სხვადასხვა გარემოსდაცვით პარამეტრებზე ზემოქმედების ხარისხობრივი ანალიზი განხორციელდება ქვემოთ მოყვანილი ცხრილის ფორმატით (იხ. ცხრილი 1):

ცხრილი 1. გეგმარებითი ალტერნატივების შედარება

პოტენციური ზემოქმედების ფაქტორები	ალტერნატივები			
	გეგმარებითი ალტერნატივა 1	გეგმარებითი ალტერნატივა 2	გეგმარებითი ალტერნატივა ...	ნულოვანი ალტერნატივა (გეგმარების გარეშე)
გეოლოგია, ნიადაგები, მიწის გამოყენება				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
წყლის რესურსები				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
ბიომრავალფეროვნება				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
ჰაერის ხარისხი				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
ნარჩენების გენერირება				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
ადამიანის ჯანმრთელობა				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				
სოციო-ეკონომიკური				
- ზემოქმედების ფაქტორი 1				
- ზემოქმედების ფაქტორი 2				
- ზემოქმედების ფაქტორი ...				

შენიშვნა: რანჟირების დონეებია ძლიერი უარყოფითი ზემოქმედება (-2), უარყოფითი ზემოქმედება (-1), ზემოქმედება ცვლილების გარეშე (0), დადებითი ზემოქმედება (+1), ძლიერი დადებითი ზემოქმედება (+2)

6.1.3 კონკრეტული დარგების და საქმიანობების ალტერნატივები

ალტერნატივების რანჟირების ანალოგიური მიდგომები იქნება გამოყენებული კონკრეტული მნიშვნელოვანი ზემოქმედების მქონე დარგობრივი საქმიანობებისთვის, როგორებიცაა, მაგალითად, საგზაო მაგისტრალის და ნაპირდაცვის ალტერნატივები;

სანაპირო ტურიზმის და მისი ინფრასტრუქტურის ალტერნატივები; ნახმარი წყლის გამწმენდი ნაგებობის ალტერნატივები (ცხრილი 2) და სხვა დარგობრივი ინიციატივები.

ცხრილი 2. კონკრეტული საქმიანობების ალტერნატივების შედარება³⁴

ალტერნატივები	ხელოვნური ჭაობი	სებტიკური რეზერვუარი ან ინფილტრაციის ველი	ოქსიდაციის ტბორი	ლატრინები	აერაციის ლაგუნა	აქტივირებული ტალახი	ნულოვანი ალტერნატივა (გამწმენდის გარეშე)
პოტენციური ზემოქმედების ფაქტორები							
მიწათსარგებლობის ფართობის ზრდა							
ნიადაგის შემფოთება							
გრუნტის წყლის ხარისხი							
ზედაპირული წყლის ხარისხი							
წყლის ბინადარნი							
ველური სამყარო							
ნარჩენების გენერირება							
ადამიანის ჯანმრთელობა							
სოციო-კულტურული ასპექტები							
სხვა გამოვლენილი ფაქტორ(ებ)ი ...							

შენიშვნა: რანჟირების დონეებია ძლიერი უარყოფითი ზემოქმედება (-2), უარყოფითი ზემოქმედება (-1), ზემოქმედება ცვლილების გარეშე (0), დადებითი ზემოქმედება (+1), ძლიერი დადებითი ზემოქმედება (+2)

საავტომობილო გზის ს-2 ალტერნატივებად კონცეფციაში, კერძოდ, შემოთავაზებულია:³⁵

ალტერნატივა A. ტვირთნაკადის გადატანა მიმართულებაზე ფოთი-სენაკი-სამტრედია; სატვირთო ავტომობილების მოძრაობის აკრძალვა გრიგოლეთის გავლით; ურბანული დიზაინით და ადმინისტრირებით შერეული (საქვეითო და მსუბუქი ავტომობილები) მოძრაობის დაწესება და ფოთი-ბათუმის ტვირთების ნაწილის გემებით გადაზიდვა.

ალტერნატივა B. არსებული ს-2 გზის ქვეშ 3.3 კმ სიგრძის მონაკვეთზე ღია (Cut and Cover) წესით გატარებულ გვირაბში განთავსება; სატვირთო ავტომობილების მოძრაობის აკრძალვა გრიგოლეთის გავლით; ასევე ურბანული დიზაინით და ადმინისტრირებით შერეული მოძრაობის დაწესება (საქვეითო და მსუბუქი ავტომობილები).

³⁴ ამ ალტერნატივების ტექნიკური დახასიათება იხ. მაგ. ანგარიშში Ch. Shmandt, Preliminary Assessment of Wastewater Sub-sector for Small Cities and Towns in Georgia (preliminary steps towards a wastewater management strategy), commissioned by The World Bank Hydrology Expert Facility and MDF, December 2010, Tbilisi, Georgia.

³⁵ აღსანიშნავია, რომ ეროვნულ პარკის გრიგოლეთის ტორფნარებზე ზემოქმედების უპრეცედენტო მასშტაბის, მათ შორის მაღალი რეპუტაციული რისკების გამო გეგმარებითი გუნდის მიერ სგშ-ზე მომუშავე ჯგუფთან კონსულტაციების საფუძველზე იმთავითვე იქნა უგულვებელყოფილი საგზაო მაგისტრალის გრიგოლეთის ტორფნარებზე გადატარების ალტერნატივა, რაც უდაოდ გეგმარების და სგშ-ის პროცესის ინტეგრირების წარმატებულ მაგალითად უნდა იქნას განხილული. „კონცეფციაში“ დაწინაურებულია ასევე შემოვლითი გზის ის ვარიანტი, რომლის გზშ-ის ადმინისტრაციული წარმოება ამჟამად შეწყვეტილია.²⁶

6.2 საბაზისო კვლევები

წინამდებარე ქვეთავში ჩამოყალიბებულია ის ზოგადი და სპეციფიკური კვლევები, რომელთა განხორციელება რეკომენდებულია სგშ-ის მომზადების პროცესში. კერძოდ, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების ინფორმაციით უზრუნველსაყოფად საჭირო საბაზისო კვლევების იდენტიფიკაციის პროცესში ორგვარი მიდგომაა გამოყენებული.

ზოგადი საბაზისო კვლევები

პირველი ეფუძნება „სტრატეგიული გარემოსდაცვითი კოდექსით“ მოთხოვნილ და სგშ საუკეთესო პრაქტიკის გამოცდილებას და ითვალისწინებს **ზოგადი გარემოსდაცვითი და ადამიანის ჯანმრთელობასთან** დაკავშირებული საკითხების დადგენას და მონაცემების მოძიებას გეგმარებითი არეალისთვის შემდეგი ძირითადი მიმართულებებით:

ბიომრავალფეროვნება; ფლორა; ფაუნა; ნიადაგები; წყალი; კლიმატური ფაქტორები; ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა; ლანდშაფტები; მატერიალური აქტივები; გეოსაფრთხეები; ასევე მოსახლეობა; ადამიანის ჯანმრთელობა; აღნიშნული ფაქტორების ურთიერთქმედება; სხვა იდენტიფიცირებული ფაქტორები.

კონკრეტული საბაზისო კვლევები (გარემოს დაცვა)

მეორე მიდგომით, გაანალიზდა გეგმის კონცეფციის პროექტის შინაარსი, რის შედეგადაც გამოიყო **კონკრეტული** გარემოსდაცვითი საკითხები, რომელთა გაანალიზება რეკომენდებულია სგშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში განსახორციელებელი საბაზისო კვლევების ფარგლებში.

გეგმის კონცეფციის პროექტის ანალიზის საფუძველზე შემდეგი გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით რელევანტური საკითხები იქნა იდენტიფიცირებული:

- დამსვენებლების ჯანმრთელობა და საბანაო წყლის ხარისხის მონიტორინგი.
- ახალი კორონავირუსის საფრთხეების შეფასება (გარემოს დაცვა, ტურიზმი).³⁶
- ზღვის და პლაჟის ნარჩენების მონიტორინგი.
- პლაჟებისთვის „ლურჯი დროშის“ პროგრამის დანერგვა.
- საბანაო წყლის ხარისხის მონიტორინგის ორგანიზება.
- წყლის პრობლემატიკა მოიაზრებოდეს ფართე დიაპაზონში, დაწყებული მდინარის აუზური მართვით, ვიდრე ზღვის/პლაჟის ნარჩენებამდე და იქთიოლოგიამდე.
- ჭარბტენიან ტერიტორიების ჰიდროლოგიური მდგომარეობის სრული შენარჩუნება.
- მდინარეთა ჰიდროლოგიური რეჟიმები გეგმარებით არეალში, მ.შ. წყალდიდობები.
- ზღვის და მტკნარი წყლის იქთიოფაუნის პრობლემატიკა.
- გლობალურ დათბობასთან დაკავშირებული სტიქიური მოვლენების სიხშირისა და სიძლიერის გაზრდა, ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუარესება.
- დატბორვის ზონების განსაზღვრა და მართვა, მათ შორის კლიმატის ცვლილებით გაძლიერებული სანაპირო დატბორვა.

³⁶ იხ. მაგ. <https://apa.gov.ge/ge/media/News/saqartvelos-dacul-teritoriebze-mogzaurobis-rekomendaciebi.page>

- კლიმატის ცვლილების ზემოქმედებების ზოგადი შეფასება.³⁷
- კლიმატის ცვლილებით ზღვის დონის აწევის გრძელვადიანი ზემოქმედებები.³⁸
- კლიმატის ცვლილების ზემოქმედების შეფასება საზღვაო კურორტებზე/ტურიზმზე.
- კლიმატგონივრული ტურიზმის შესაძლებლობების შეფასება.
- კლიმატის ცვლილებებზე რეაგირება გეგმარებითი გადაწყვეტების მეშვეობით.
- ბუნებრივ და ადამიანის გამოწვეულ კატასტროფულ საფრთხეებზე რეაგირება.
- „სითბური კუნძულების“ გამოვლენა.
- ზღვის სანაპიროს დინამიკაზე რეაგირება გეგმარებითი გადაწყვეტების მეშვეობით.
- ნაპირების ეროზიის/წყალდიდობის არელების მართვა ზონირებით („სეთებკი“).
- ნაპირდაცვის პროექტების გარემოზე ზემოქმედების ანალიზი.
- მდინარეთა ნაპირების გამაგრების და კალაპოტების მართვასთან დაკავშირებული სამშენებლო ინერტული მასალების გამოყენების გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.
- ელექტროგადამცემი ხაზების (ეგხ) ვიზუალური ზემოქმედების შერბილება (როგორც არსებული ეგხ-ები, ისე სამომავლოდ დაგეგმილი).
- განვითარების უარყოფითი ვიზუალური ზემოქმედება (ლანდშაფტის დეგრადაცია).
- საინჟინრო ინფრასტრუქტურის მაქსიმალური ვიზუალური „გაუჩინარება“.
- დაბალი წნევის გაზის ქსელის ვიზუალური ზემოქმედების შეფასება და შერბილება.
- მაგისტრალური გაზის და ნავთობსადენების ზემოქმედებების შეფასება/შერბილება.
- ინფრასტრუქტურის კუმულატიური ზემოქმედების შეფასება.
- საკანალიზაციო სისტემის მდგომარეობა.
- გამწმენდი ნაგებობის საკითხის განხილვა.
- სასტუმროების საკანალიზაციო წყლების და გამწმენდი ნაგებობების საკითხი.
- რესტორნების საკანალიზაციო წყლების და გამწმენდი ნაგებობების საკითხი.
- კოლხეთის ეროვნული პარკის მართვის გეგმებთან ჰარმონიზაცია და ინტეგრირება.
- გეგმარების პროცესის კოლხეთის დაცულ ტერიტორიებთან ფუნქციურ-გეგმარებითი კოორდინირება და განვითარების მიმართულებების ჰარმონიზება.
- „მწვანე დასახლების“ და „მწვანე არქიტექტურის“ ფილოსოფიის არქიტექტურულ-გეგმარებითი ხერხებით რეალიზება, ენერგოეფექტურობის პრინციპების ჩათვლით.
- ღამის განათების შემცირება („სინათლის დაბინძურების“ საკითხი).
- ხე-მცენარეთა, მ.შ. ენდემური სახეობების, კორომების აღდგენის ინიცირება.
- დაცული ლანდშაფტის განვითარება (საერთაშორისო, ეროვნული ნომინაციით).
- კოლხეთის ბუნებრივი მემკვიდრეობის „იუნესკოს“ ნომინაციის მხარდაჭერა.
- კოლხეთის ბუნებრივ-კულტურული ლანდშაფტის ნომინაცია (იუნესკოს, ევროპული კონვენციის და/ან ეროვნული საკანონმდებლო ინსტრუმენტ(ებ)ის გამოყენებით).
- ობიექტების წარდგენა ბუნების ძეგლის სტატუსზე (მაგ. სანაპირო ტბორები).

³⁷ მაგ.: <http://nala.ge/climatechange/geo/project/outputs>
http://nala.ge/climatechange/uploads/Studies/BaselineStudy_Geo.pdf
<http://drive.google.com/file/d/0B7gsoyaggL-rWWRrVXhNM181cHc/view>

³⁸ <https://seeing.climatecentral.org/#12/42.05/41.75>

- გრიგოლეთი-ყვავილნარის მტკნარი ტბორების კონსერვაცია/აღდგენა/ეკოტურიზმი.
- მუნიციპალიტეტის ყოველწლიურ სამოქმედო გეგმაში გარემოს დაცვის კომპონენტის აუცილებელი გათვალისწინება დაცული მუხლის ფორმატში.
- რესტორნების არასათანადო სანიტარიული მდგომარეობა.
- რესტორნების შეფასება გამწმენდი ნაგებობების არსებობა-არარსებობის ფაქტორით.
- „მწვანე რესტორნის“ შეფასების ნებაყოფლობითი სისტემის დანერგვა.³⁹
- მდინარეების წყლის ხარისხის მონიტორინგის ორგანიზება.
- გადამტვირთავი სადგურისა და ნარჩენების მართვის სხვა საკითხები.
- ნარჩენების მართვა სანაპირო და საზღვაო ტურიზმთან მიმართებაში.
- ნარჩენების მართვის სისტემების ჩამოყალიბება ტურისტულ ზონებში.
- ნაგავსაყრელის არსებობა/არარსებობა.
- არალეგალური ნაგავსაყრელების რემედიაცია და დახურვა.
- სამშენებლო ნაგავსაყრელის არსებობა/არარსებობა, სანაყაროების მართვა.
- სახიფათო ნარჩენების მართვის საკითხების შეფასება.
- ბიოლოგიური ნარჩენების კომპოსტირების საკითხები.
- ნარჩენების მართვის ეკონომიკური მექანიზმები (მათ შორის ტურიზმის სექტორი).
- მუნიციპალიტეტის ნარჩენების მართვის გეგმის განახლება და სგშ.
- ტერიტორიული ზონირების შემუშავება და შესაბამისი აკუსტიკური რეჟიმების დადგენა გართობისთვის, მ.შ. საღამოს ხმაურის, ფოიერვერკების პრაქტიკის აღკვეთა.
- „შავი ზღვის საერთაშორისო წრიული სატრანსპორტო მაგისტრალის“⁴⁰ იდეა და მისი სტრატეგიული ზემოქმედებების შეფასება გეგმარებით არეალთან მიმართებაში.
- ფოთი-ბათუმის მიმართულელებით ტრანსპორტის/ტვირთების ნაკადების გადამოწმება.
- სატრანსპორტო კვანძ(ებ)ის გარემოსდაცვითი შეფასება (გრიგოლეთის გადასახვევი).
- სახმელეთო ტრანსპორტის ნაკადების უარყოფითი ზემოქმედებების შეფასება.
- მდგრადი „მწვანე“ ადგილობრივი საზოგადოებრივი ტრანსპორტის განვითარება.
- ავტომაგისტრალის და მისი ალტერნატივების ზემოქმედებების შეფასება, მათ შორის ჰაერის ხარისხი, ხმაური და ვიბრაცია, უსაფრთხოება, სოციო-ეკონომიკური.
- საავტომობილო გზის არსებული და დაგეგმილი ალტერნატივების ანალიზი.
- საავტომობილო მაგისტრალისთვის „მწვანე“ ალტერნატივების შეთავაზება.
- დაზიანების საფრთხის შემცირება სიჩქარის შეზღუდვით საგზაო მაგისტრალზე.
- საქვეითო ხიდების (გზაზე გადასასვლელების) მოწყობა (მ.შ. მწვანე ბარიერები).
- შიდა გზების ქსელის მდგომარეობა და გარემოზე ზემოქმედების ზოგადი შეფასება.
- პარკინგის უზრუნველყოფის-ოპტიმიზაციის გარემოსდაცვითი ასპექტების შეფასება.
- კვადროციკლების, სკუტერების, სხვა ექსტრემალური სანაპირო ტურიზმის შეფასება.
- ავტომანქანისთვის მოხერხებული სიჩქარის შემზღუდი საგზაო ბარიერების მოწყობა (მაგ. 3-განზომილებიანი „ზებრა“, გამჭოლი „მწოლიარე“ პოლიციელი და სხვა).

³⁹ მაგალითად: <https://www.dinegreen.com/certification-standards>.

⁴⁰ წყარო მოყვანილია განაშენიანების გეგმის კონცეფციაში.

- ტურიზმის და მისი ინფრასტრუქტურის, განვითარების ალტერნატივების შეფასება.
- ტურიზმის შემოთავაზებული საიტების გარემოსდაცვით შეფასება, მართვის გეგმები.
- ტურიზმის ეკოლოგიური ტევადობის (tourism carrying capacity) შეფასება/დადგენა.
- ტურიზმის და ინფრასტრუქტურის ზემოქმედების შეფასება ბუნებრივ-კულტურულ ლანდშაფტებსა და მემკვიდრეობაზე.
- ბუნებრივი რესურსების უკონტროლო გამოყენების გარემოსდაცვითი ზემოქმედების შეფასება (ქვიშა-ხრეშის, ასევე ტორფის მოპოვება და სხვა).
- ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობა.
- სასოფლო-სამეურნეო მელიორაცია-დრენაჟის გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.
- ორგანული სოფლის მეურნეობის განვითარება, ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის, მეთევზეობის განვითარება, სფაგნუმის კულტივირების პილოტირება.
- სამშენებლო, სარეაბილიტაციო და სხვა საქმიანობების ზემოქმედებები.
- წყალმომარაგება-წყალარინების სისტემების გაუმჯობესების ღონისძიებები.
- საკანალიზაციო და სანიაღვრე სისტემების ღონისძიებები და ზემოქმედებები.
- გაზგამანაწილებელი ქსელის ზემოქმედებები, მ.შ. ვიზუალური.
- საკანალიზაციო წყლების გამწმენდი ინფრასტრუქტურა და ზემოქმედებები.
- სუფსის ტერმინალის გარემოსდაცვითი ანალიზი (მაგ. ბიოლოგიურად გაუწმენდავი საბალასტო წყლების ზემოქმედება ზღვის გარემოზე, ღამის განათების ზემოქმედება, აქროლადი ორგანული ნაერთების ემისია დატვირთვის ოპერაციებისას და სხვა).
- მაგისტრალური მილსადენების ზემოქმედებები, მ.შ. ვიზუალური, უსაფრთხოება.
- ნავთობსადენის ნაპირდაცვის ზემოქმედება პლაჟებზე, ტურიზმზე და გარემოზე.
- სანაპირო დაცვის ობიექტის ნაპირდაცვის ზემოქმედება პლაჟებზე, ტურიზმზე, გარემოზე.
- გრიგოლეთის ნაპირდაცვის ზემოქმედება პლაჟებზე, ტურიზმზე და გარემოზე.
- გრიგოლეთის სანაპიროს მოდელირების და სანაპირო ზოლის მართვის მონახაზი.
- სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელებისთვის დადგენილი დასახლებული პუნქტების სიმჭიდროვისა და შენობებისთვის დასაშვები სიმაღლის ზღვრები.
- „საკვანძო ღონისძიებების“ გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზემოქმედებების ანალიზი, მ.შ. გრიგოლეთის მასშტაბური სასპორტო-სარეკრეაციო კლასტერი სუფსის შესართავთან: იპოდრომი/საცხენოსნო ცენტრი; გოლფ-კლუბი; ჩოგბურთის კორტები; იახტ-კლუბი და ნავმისადგომის (რეალურად საზღვაო პორტის) ორივე ვარიანტი; მაღლივი სასტუმრო-კომპლექსი „სუფსის კონცხი“; ჰიდროპარკი; პარკინგები; „მწვანე“ გზების ქსელი და ხელოვნური არხების „ლურჯი“ ჰიდროქსელი სანაპიროს/პლაჟის გასწვრივ და/ან ხმელეთზე; საქვეითო ხიდი სანაპიროზე; ქარის ენერჯის დანადგარები ზღვაში (მდებარეობის მითითების გარეშე); ტრეილერების კემპინგი, სატრანსპორტო გვირაბი ს-2; ავტომაგისტრალი ს-1 (მშენებარე). ეს ობიექტები ერთად და ცალ-ცალკე უმეტესწილად აღემატებიან 10 ჰექტარს და სკრინინგის ამ და სხვა კრიტერიუმებთან ერთად სავარაუდოდ დაექვემდებარებიან გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

- განსაკუთრებული განხილვის და შემფოთების საგანი იქნება სგმ-ში იახტკლების და სანაოსნო სადგურის (რეალურად საზღვაო პორტის) ორი ალტერნატივა, რომელნიც ორივე შემთხვევაში მნიშვნელოვან შეუქცევად უარყოფით ზემოქმედებას მოახდენენ მთელი გრიგოლეთის სანაპიროს სტაბილურობაზე და შემოთავაზებული პროექტები ამთავითვე უნდა იქნას უარყოფილი ისეთზე, რომელიც არ შეაკავებს მდინარის სედიმენტების ნაპირწარმომქმნელი ნატანის ნაპირგასწვრივ ნაკადებს.
- განსაკუთრებული განხილვის საგანი იქნება, აგრეთვე, გრიგოლეთის ტორფნარების ჰიდროლოგიურ მახასიათებლებზე შესაძლო ზემოქმედება „მწვანე/ლურჯი“ გზების ინიციატივის ფარგლებში მ.შ. ახალი არხების გაყვანა/რეაბილიტაციის შედეგად.
- გასართობი ტურიზმის ზემოხსენებული გეგმების ზემოქმედება სანაპიროს გარემოზე კომპენსირებულ უნდა იქნას კონსერვაციის ღონისძიებებით, როგორცაა, მაგალითად, ყვავილნარი-ურეკის სანაპიროს ხელუხლებელი მონაკვეთის კონსერვაცია და დაცვა განვითარებისგან, მ.შ. მუნიციპალიტეტშიორისი შეთანხმების და სხვა მექანიზმებით.
- „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I და II დანართებით გათვალისწინებული არსებული და დაგეგმილი საქმიანობების თაობაზე ინფორმაცია, წინასწარი შეფასებით.

კონკრეტული საბაზისო კვლევები (ჯანმრთელობის დაცვა)

კონკრეტული წინადადებები/მოთხოვნები იქნა იდენტიფიცირებული დარგობრივი შინაარსის საბაზისო კვლევების და განსახილველი საკითხების მიმართ მოსახლეობის და სტუმრების ჯანმრთელობის დაცვასთან მიმართებაში, რაც ქვემოთ არის წარმოდგენილი პუნქტობრივად, როგორც სგმ-ის ფარგლებში განსახილველი თემები:

- მოსახლეობის ჯანმრთელობა, მათ შორის დემოგრაფიული მაჩვენებლები, ჯანმრთელობის პროფილები, ავადობის ტვირთი საკვლევ არეალზე, გადამდები და არაგადამდები დაავადებების არსებული ტენდენციები და შემცირება.
- მოსახლეობის სოციალური ფონი, დასაქმება, სოც. სერვისებზე ხელმისაწვდომობა.
- მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურება, აგრეთვე ხელმისაწვდომობა სამედიცინო დაწესებულებებზე და ჯანდაცვის ობიექტებზე.
- ამბულატორიული, სტაციონარული, სასწრაფო სამედიცინო დახმარების სერვისები.
- ახალი კორონავირუსის საფრთხეების შეფასება (ჯანმრთელობის დაცვა, ტურიზმი).
- დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის არსებული ტენდენციები და შემცირების გზები.
- სკოლამდელი და სასკოლო აღზრდის არსებული მდგომარეობა, ხელმისაწვდომობა.
- ხელმისაწვდომობა საერთო სარგებლობის მწვანე სარეკრეაციო არეალებზე, მწვანე საერთო სარგებლობის საზოგადოებრივი ადგილებზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა და სპორტული ობიექტების მშენებლობა.
- ჯანსაღი და უსაფრთხო გარემოს ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება გეგმარების, გამწვანებით, ბუნებაზე დაფუძნებული მიდგომების დანერგვით/რეგლამენტირებით.
- ფიზიკური აქტივობა, ტრავმებისა და დაზიანებების ტენდენციები, შემცირების გზები.
- შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ინტერესების გათვალისწინება.
- კერძო ავტოტრანსპორტზე მოთხოვნილების შემცირება, ალტერნატივების დანერგვა.

- საზოგადოებრივი ტრანსპორტით, ფეხით სიარულის, ველოსიპედის ხელშეწყობა.
- მდგრადი გადაადგილების ინტეგრირებული გეგმის შემუშავება და დანერგვა.
- წყალმომარაგების და სანიტარული პირობების, წყალარინებისა და კანალიზაციის სისტემის საკითხის შესწავლა (ტიპები, სასმელი წყლის ხარისხი, უწყვეტობა, ხელმისაწვდომობა, წყლის დაბინძურება, მონიტორინგი და სხვა), მისი გაფართოების შესაძლებლობა განაშენიანების ახალ ტერიტორიებზე ნებისმიერ ალტერნატივაში.
- მდინარეების დაბინძურება საკანალიზაციო ჩამდინარე წყლებით.
- ზედაპირული წყლის ანალიზი, მ.შ. მიკრობიოლოგიური კვლევის შედეგები.
- საბანაო წყლის ანალიზი, მ.შ. მიკრობიოლოგიური კვლევის შედეგები.
- საზღვაო/პლაჟის ნარჩენების მონიტორინგი, დასუფთავება, შემცირების ღონისძიებები.
- მდინარეების დაბინძურება საკანალიზაციო ჩამდინარე წყლებით და ნარჩენებით.
- ახალი განაშენიანების პირობებში ღონისძიებები ნიადაგისა და წყლების დასაცავად.
- გრიგოლეთის სანიტარული დაცვის ზონების პროექტის განხილვა და დამტკიცება.
- ხმაურის გაზომვა, შეფასება, შემცირების ღონისძიებების დაგეგმვა (მ.შ. საგზაო).
- ჰაერის ხარისხის ანალიზი და გაუმჯობესების გზები (მ.შ. სატრანსპორტო წყაროები).
- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხობრივი მდგომარეობის მონიტორინგის დაგეგმვა.
- შენობისშიდა ჰაერის დაბინძურების შესწავლა და გაუმჯობესების შესაძლებლობები.
- შინამეურნეობებში საკვების მომზადების და გათბობისას გამოყენებული საწვავი ტიპი.
- „მწვანე დასახლების“ და ენერგოეფექტურობის პრინციპების დანერგვა საბინაო სექტორში და სხვა შენობა-ნაგებობების მშენებლობის პროცესში, მ.შ. ტურიზმის.
- ნიადაგების დაბინძურების საბაზისო ღონის გაუარესების შესაძლებლობის შეფასება სხვადასხვა დამაბინძურებლებით და სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებები.
- ელექტრომაგნიტური ველის გამოსხივების შეფასება და სათანადო ღონისძიებები.
- საყოფაცხოვრებო და სხვა ტიპის ნარჩენების მართვის არსებული ნაკლოვანებები და გეგმები, სწრაფად მზარდი ტურისტული პოტენციალის გათვალისწინებით.
- კლიმატის ცვლილებებისადმი ადაპტაციისა და ჯანმრთელობის ზიანის შემცირების ღონისძიებები, გეგმის ამოქმედების მონიტორინგის ინდიკატორები.

დამატებით გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის საბაზისო კვლევების და სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ მოთხოვნები ჩამოყალიბდება გარემოს და ჯანდაცვის სამინისტროების მიერ გაცემული **სკოპინგის დასკვნებით**, რაც წინამდებარე სკოპინგის ანგარიშის შემადგენელ ნაწილებად იქნება განხილული და ინტეგრირებული, კერძოდ, განაშენიანების გეგმის კონცეფციის დამტკიცების ეტაპზე.

6.3 ზემოქმედების შეფასება

ანალიზისას ზემოქმედებების შეფასება განხორციელდება სულ მცირე ზემოქმედების იმ მიმდებარებისთვის და კატეგორიებისთვის, რომლებიც შემდეგ ცხრილშია დახასიათებული (იხ. ცხრილი 3), ხოლო ზემოქმედების მასშტაბი დადგინდება რისკების მატრიცის საფუძველზე (იხ. ცხრილი 4). საქმიანობებისათვის შემარბილებელი ღონისძიებების და ქმედებების მითითება გარემოსდაცვითი ღონისძიებების პროგრამაში (იხ. შემდეგი თავი) აუცილებელი იქნება საშუალო და მაღალი მნიშვნელობის ზემოქმედებების მიმართ.

ცხრილი 3. მნიშვნელოვანი ზემოქმედებების განსაზღვრის მატრიცა

	მოკლევადიანი	საშუალოვადიანი	გრძელვადიანი	მუდმივმოქმედი	დროებითი	მეორადი	კუმულატიური	სინერგიული	დადებითი	უარყოფითი	
ზემოქმედების მიმღებები	S	M	L	P	T	Z	C	Sy	+	-	შენიშვნა
ბიომრავალფეროვნება, ფლორა და ფაუნა											
წყალი (გრუნტის, ზედაპირული)											
ნიადაგები											
ლანდშაფტები											
კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობა											
მოსახლეობა											
ადამიანის ჯანმრთელობა											
ატმოსფერული ჰაერი											
კლიმატის ფაქტორები											
მატერიალური აქტივები											
ურთიერთკავშირები											
სხვა მიმღებები / რეცეპტორები											

ცხრილი 4. გარემოსდაცვითი რისკების განსაზღვრელი მატრიცა

პარამეტრი	რისკის კატეგორიის შეფასება				
	+2	+1	0	-1	-2
მასშტაბი	უმნიშვნელო მოცულობა /	მცირე მოცულობა / რაოდენობა	საშუალო მოცულობა / რაოდენობა	საშუალო მოცულობა / რაოდენობა	მაღალი მოცულობა / რაოდენობა
სიძლიერე	მცირე ზემოქმედება	საშუალო ზემოქმედება, ლოკალური, ადვილად მართვადი	საშუალო ზემოქმედება, მრავალ მდებარეობაზე	მნიშვნელოვანი ან რეგიონული მასშტაბის ზემოქმედება	ექსტრემალური სიძლიერის და/ან გლობალური პოტენციალის ზემოქმედება
ალბათობა	ნაკლებად ალბათური ჩვეულებრივ გარემოებებში	ადგილი აქვს საგანგებო პირობებში. ალბათობის შეფასება და მზადყოფნა გაადვილებულია	ადგილი აქვს დროდადრო განსაკუთრებულ გარემოებებში	ადგილი აქვს დროდადრო რუტინულ გარემოებებში	ადგილი აქვს ყოველთვის ჩვეულებრივ გარემოებებში
ხანგრძლიობა	პიკური სიტუაცია, ხანმოკლე, ერთდღიანი ხანგრძლიობის	ერთ თვეზე ნაკლები ხანგრძლიობის	თვიდან ექვს თვემდე ხანგრძლიობის	წელიწადზე ნაკლები ხანგრძლიობის	ხანგრძლივი მოქმედების, წელიწადზე მეტი ან მუდმივ-მოქმედი

6.4 საორიენტაციო ღონისძიებები

სტრატეგიული დოკუმენტის დანერგვით გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან შერბილების ღონისძიებების მოკლე აღწერა წარმოდგენილი იქნება გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის (იხ. ცხრილი 5) და გარემოსდაცვითი ღონისძიებების პროგრამის (იხ. ცხრილი 6) ფორმატით. აღნიშნული ღონისძიებები შემუშავებული იქნება ზემოქმედებების საპასუხოდ, რომელთა შეფასება საშუალოდ ან ძლიერად ჩაითვლება რანჟირების შედეგად.

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის და ღონისძიებების პროგრამის ქვემოთ წარმოდგენილ ფორმებში, მაგალითის სახით, საორიენტაციოდ მოყვანილია რამდენიმე ღონისძიება, რაც სავარაუდოდ, სხვა ღონისძიებებთან ერთად, წარმოდგენილი იქნება სგმ-ის ანგარიშშიც.

ღონისძიებები რანჟირებული იქნება მაღალი, საშუალო და დაბალი პრიორიტეტულობის ქმედებებად ეკოლოგიური ეფექტურობის, განხორციელების დროის, საინვესტიციო, საოპერაციო და არაპირდაპირი ხარჯების ხარისხობრივი შეფასების საფუძველზე.

ცხრილი 5. გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის მართვის გეგმისთვის შემოთავაზებული ფორმატი

ქმედება	ზემოქმედებები	ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების, შერბილების, კომპენსაციის და სხვა ღონისძიებები	მონიტორინგის ქმედება	განხორციელება	განრიგი
				ზედამხედველობა	
				რეგულირება	
[დაგეგმილი საქმიანობა]	[დადგენილი ზემოქმედებები]	[ზემოქმედებისთვის დადგენილი თავიდან აცილების, შემცირების, შერბილების, კომპენსაციის და სხვა სახის ღონისძიებები]	[მონიტორინგისთვის საჭირო ღონისძიებებით უზრუნველყოფა]	[განმახორციელებელი] [ზედამხედველი] [მარეგულირებელი]	[მონიტორინგის დროითი განრიგი]
შესაბამისი დასახლებების უზრუნველყოფა გამწმენდი ნაგებობებით	უხარისხოდ დაგეგმილი და აშენებული გამწმენდი ნაგებობა (ზემოქმედება ადამიანის ჯანმრთელობაზე, წყლის და ნიადაგის დაბინძურება)	სწორი საინჟინრო გადაწყვეტილების მიღება, სათანადო გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა და მისი სწორი ექსპლუატაცია	გამწმენდი ნაგებობა შედის ექსპლუატაციაში და ფუნქციონირებს საინჟინრო პროექტის, ექსპლუატაციის პირობების და გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობის სტანდარტების დაცვით	კონტრაქტორი დამკვეთი გარემოს დაცვის სამინისტრო, ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტრო	საქმიანობის დასაწყისში, მშენებლობისას, ექსპლუატაციაში მიღებისას, ექსპლუატაციის პროცესში

შენიშვნა: ცხრილში განსაზღვრულია სვეტების შინაარსი, მოყვანილია სათანადო ახსნა-განმარტებები, ნაჩვენებია კონკრეტული მაგალითი.

ცხრილი 6. გარემოს და ჯანმრთელობის დაცვის ღონისძიებების პროგრამის შემოთავაზებული ფორმატი

№	დაგეგმილი ქმედება	გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობა/სარგებელი	სამართლებრივი მოთხოვნები/საუკეთესო პრაქტიკა	საინვესტიციო საჭიროებები/რესურსები/პასუხისმგებლობა	დროითი განრიგი, შესრულების წელიწადი	შესრულების ინდიკატორი	შენიშვნა
1	თემა/დარგი 1 (მაგ. გარემოსდაცვითი მართვა)						
1.1	გარემოს დაცვის მუნიციპალური სამსახურის ჩამოყალიბება და გაძლიერება						
1.2	მუნიციპალიტეტის გარემოსდაცვითი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება						
1.3	...						
2	თემა/დარგი 2 (მაგ. ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და აღდგენა)						
2.1	სანაპიროს ჰაბიტატების დაცვა ბუნების ძეგლის სტატუსით და ზონირებით						
2.2	...						
3	თემა/დარგი 3 (მაგ. დაბინძურება)						
3.1	გეგმარებითი არეალის პლაჟებისთვის ლურჯი დროშის ინიცირება და დანერგვა						
3.2	საბანაო წყლის მონიტორინგი პროგრამა						
3.3	პლაჟების ნარჩენების მონიტორინგი						
3.4	პლაჟების დასუფთავების პროგრამა						
3.5	საკანალიზაციო გამწმენდი ნაგებობის ტიპების და ადგილების შერჩევა						
3.6	...						
4	თემა/დარგი 4 (მაგ. ტრანსპორტი)						
4.1	მაგისტრალური გზის ზემოქმედებების შემცირების პროგრამა						
4.2	მაგისტრალური გზის უსაფრთხოების და ხმაურის შემცირების ღონისძიებები						
4.3	...						
5	თემა/დარგი 5 (მაგ. სანაპიროს დინამიკა)						
5.1	სანაპიროს დინამიკის მოდელირება						
5.2	სანაპირო ზოლის მართვის გეგმის შემუშავება (Shoreline Management Plan)						
5.3	...						

შენიშვნა: ცხრილში განსაზღვრულია სვეტების შინაარსი, მოყვანილია სათანადო ახსნა-განმარტებები, ნაჩვენებია კონკრეტული მაგალითები.

6.5 განხილვები, საჯაროობა, დროითი განრიგი და პერსონალი

საჯაროობა. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ სკოპინგის ეტაპზე საჯარო განხილვა ზოგადად არ არის გათვალისწინებული, თუმცადა, 2020 წლის 14 ივლისს, 16 საათზე, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის მერიაში, „გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო

ზოლის განაშენიანების გეგმის“ შემმუშავებელი კომპანია ა.(ა)ი.პ „საქართველოს სივრცითი განვითარების მართვის ინსტიტუტის“ წარმომადგენლებსა და გრიგოლეთის მოსახლეობას შორის წინასწარი საკონსულტაციო შეხვედრა გაიმართა, რომელსაც მუნიციპალიტეტის მერიის ხელმძღვანელობა და საკრებულოს წარმომადგენლები ესწრებოდნენ. შეხვედრის მიზანი I ეტაპის კვლევის შედეგების, განაშენიანების გეგმის ხედვის და სტრატეგიის და სგშ სკოპინგის ანგარიშის წინასწარი ზოგადი მონახაზის წარდგენა იყო. დამსწრეებმა წარდგენილი მასალის მიმართ ინტერესი გამოიჩინეს და მოხსენებების ძირითადი დებულებები დადებითად შეაფასეს.⁴¹

სგშ სკოპინგის ანგარიშის წარდგენა იგეგმება ასევე გვ კონცეფციის საჯარო განხილვაზე.

განრიგი. სგშ-ის ანგარიშის დროითი განრიგი, რომელიც შესაბამისობაშია სტრატეგიული დოკუმენტის მომზადების და გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მოთხოვნებთან დროით განრიგთან მიმართებაში, წარმოდგენილია „განტის“ დიაგრამის სახით (იხილეთ ცხრილი 7). განრიგი ნაწილობრივ მოიცავს დამგეგმავი და უფლებამოსილი ორგანოების მიერ განხილვის და გადაწყვეტილების მიღებისთვის საჭირო მინიმალურ დროს.

პერსონალი. სგშ-ის ანგარიშის მომზადებაზე პასუხისმგებელი ჯგუფი (დამატებით კონცეფციაში ჩამოთვლილი პერსონალისა, რომელიც სტრატეგიული დოკუმენტის შემმუშავების პროცესში საჭირო მხარდაჭერას სრულფასოვნად აღმოუჩენს უსასყიდლოდ სგშ-ის ანგარიშის მომზადებაზე პასუხისმგებელ ჯგუფს), შემდეგი კვალიფიკაციის სპეციალისტებით იქნება დამატებით დაკომპლექტებული:

- გარემოსდაცვითი შეფასების და მართვის სპეციალისტი (სგშ ჯგუფის ლიდერი)
- ხმელეთის ფლორის და ჰაბიტატების ბიომრავალფეროვნების სპეციალისტი
- ხმელეთის და წყლის ფაუნის ბიომრავალფეროვნების სპეციალისტი
- საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის სპეციალისტი

სგშ ჯგუფს საჭიროებისამებრ დაემატება გარემოს დაცვის სხვა დარგების სპეციალისტები, ან გამოაკლდება ის სპეციალისტები, რომელი დარგის კვლევებიც სათანადოდ იქნება მომზადებული სტრატეგიული დოკუმენტის ფარგლებში.

რეკომენდებულია გარემოს მონიტორინგის შემდეგი გაზომვების ჩატარება:

- საბანო წყლის ბაქტერიოლოგია (4 წერტილი გრიგოლეთში, 1 ყვავილნარში, აგვისტო)
- პლაჟის ნარჩენების მონიტორინგი (1 წერტილი, „ოსპარის“ გაიდლაინით)
- მაგისტრალური გზის ხმაურის და გამონაბოლქვის მონიტორინგი და მოდელირება.

⁴¹ გრიგოლეთის მოსახლეობის მხრიდან (ამხანაგობა „ვილა სავანე“) შემფოთება გამოითქვა გასულ წლებში გრიგოლეთის სანაპირო ზოლზე ინერტული მასალის დაყრასთან დაკავშირებით. აღნიშნულ საკითხთან მიმართებაში შეხვედრის მონაწილეები შეთანხმდნენ, რომ ითანამშრომლებენ საპროექტო ჯგუფთან, რომელთაც მიეწოდათ ამხანაგობის პეტიცია, საექსპერტო მოსაზრება და მიმოწერა შესაბამის ორგანოებთან.

7. სგშ შინაარსი

სგშ-ის ანგარიშის შინაარსი განისაზღვრება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის ამავე 26-ე მუხლის შესაბამისად, ამასთან, მისი სავარაუდო შემადგენლობა ზუსტდება სკოპინგის პროცესის საფუძველზე. აღნიშნულის გათვალისწინებით, წინამდებარე ქვეთავში წარმოდგენილია სგშ-ის ანგარიშის რეკომენდებული სტრუქტურა და შინაარსი (მისი მომზადების სავარაუდო დროითი განრიგი მოყვანილია მაღლა).

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 26-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად სგშ-ის ანგარიში შეიძლება მომზადდეს, როგორც სტრატეგიული დოკუმენტის ნაწილი, და ინტეგრირებულ იქნეს მასში, ან ცალკე დოკუმენტად ჩამოყალიბდეს.

ჩვენი წინადადებაა სგშ-ის ანგარიში მომზადდეს ცალკე დოკუმენტად იმდაგვარად, რომ შესაძლებელი იყოს მას დაერთოს სტრატეგიული (გეგმარებითი) დოკუმენტის პროექტი და ერთად ამ ფორმით წარედგინოს საზოგადოებას და სგშ-ზე უფლებამოსილ ორგანოებს განსახილველად და დასამტკიცებლად.

თავის მხრივ, დამგეგმავი უწყება უფლებამოსილია საკანონმდებლო მოთხოვნების და მარეგულირებელი აქტების გათვალისწინებით განსახილველად წარუდგინოს შესაბამის უფლებამოსილ ორგანოებს, სათანადო წესით დაამტკიცოს სტრატეგიული დოკუმენტი და სგშ ანგარიშის საბოლოო ვარიანტი, რომლებშიც, შესაბამისი საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, გათვალისწინებული იქნება ჩატარებული საჯარო განხილვის შედეგები და ამ განხილვაზე საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებები და შენიშვნები, ასევე სგშ-ზე უფლებამოსილი ორგანოების/უწყებების მიერ გაცემული რეკომენდაციები, რომლებიც საბოლოო დოკუმენტთან ერთად ასევე თან ერთვის სტრატეგიული დოკუმენტის მიღების/დამტკიცების შესახებ გადაწყვეტილებას.

სგშ-ის ანგარიშის დეტალიზაციის ხარისხი უნდა შეესაბამებოდეს სტრატეგიული დოკუმენტის დეტალიზაციის ხარისხსა და შინაარსს.

სგშ-ის ანგარიშის მომზადებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს შესაბამის სექტორში სგშ-ისადმი დაქვემდებარებული დოკუმენტების იერარქიული სისტემა და ამ თვალსაზრისით სათანადო კვლევების დუბლირების თავიდან აცილების საჭიროება.

სგშ-ის ანგარიშის მომზადებისას გამოყენებული მეთოდები და სგშ-ის ანგარიშში ასახული ინფორმაცია უნდა შეესაბამებოდეს სკოპინგის დასკვნებს.

სგშ-ის ანგარიშის შინაარსი, კერძოდ, უნდა მოიცავდეს შემდეგ თავებს და საკითხებს:

1) არატექნიკური რეზიუმე

წარმოადგენს სგშ-ის ანგარიშის არატექნიკურ რეზიუმეს, საზოგადოებისთვის ადვილად გასაგები ფორმით და შინაარსით.

2) სტრატეგიული დოკუმენტი

მოიცავს ინფორმაციას სტრატეგიული დოკუმენტის შინაარსის, ამოცანებისა და სხვა სტრატეგიულ დოკუმენტებთან კავშირის შესახებ. ამასთან სგმ ანგარიშს განსახილველად წარდგენისას თან ერთვის დასამტკიცებელი სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტი.

3) ალტერნატივების ანალიზი

შეიცავს განხილული ალტერნატივების დასაბუთებასთან დაკავშირებულ მოსაზრებებს.

3) საბაზისო მონაცემები

გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის არსებული მდგომარეობის ზოგადი შეფასება იმ არეალში, რომელზედაც სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელებამ შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს.

4) ზემოქმედებები

მოიცავს გარემოსდაცვითი და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული მთავარი ასპექტების ზოგად ანალიზს იმ ტერიტორიებისთვის, რომლებიც, შესაძლებელია, მნიშვნელოვან ზემოქმედებას დაექვემდებაროს.

5) ზემოქმედებების შეფასება

ზოგადი საპროგნოზო ინფორმაცია სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელებით გარემოზე შესაძლო მნიშვნელოვანი ზემოქმედებების შესახებ.

[ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებები

საჭიროებისამებრ, დოკუმენტს დაემატება ქვეთავი ინფორმაციით სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელებით შესაძლო ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედების შესახებ (დადასტურების შემთხვევაში). სკოპინგის შედეგებით ტრანსსასაზღვრო ზემოქმედებები მოსალოდნელია, თუმცაღა, ეს დასკვნა დამატებით უნდა დადასტურდეს სგმ-ში.]

6) გარემოსდაცვითი მართვის და სამოქმედო გეგმები

შეიცავს სტრატეგიული დოკუმენტის განხორციელებით გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე შესაძლო ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან შერბილების ღონისძიებების მოკლე აღწერას, წარმოდგენილს გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის (ცხრილი 5) და გარემოსდაცვითი სამოქმედო გეგმის (ცხრილი 6) სახით.

7) შენიშვნები და რეკომენდაციები

სგმ-ის დოკუმენტს თან უნდა დაერთოს საზოგადოების წინადადებების და შენიშვნების და უფლებამოსილი ორგანოების რეკომენდაციების გათვალისწინების დოკუმენტაცია.

8) სტრატეგიული დოკუმენტის პროექტი (თანდართული)

დანართი. სტრატეგიული დოკუმენტის კონცეფცია

გრიგოლეთისა და ყვავილნარის სანაპირო ზოლის
განაშენიანების გეგმის კონცეფცია (სამუშაო ვერსია, 2020.08.20)